

HALK SAĞLIĞINDA

GÜNDEM

CİLT 6, SAYI 4, EKİM-2025

ISSN: 2147-155X

HALK SAĞLIĞINDA GÜNDEM

EDİTÖR

Ferruh N. Ayoğlu

KONUK YAZARLAR

Prof.Dr. Nurhan Meydan Acımış
Dr. Hüseyin Güven

GÜNDEM

Doç.Dr. Asya Banu Babaoğlu
Dr.Öğr. Üyesi Ayşegül Ekemen
Ar.Gör.Dr. Melis Uçar Erincin

BİR FOTOĞRAF BİR ÖYKÜ

Prof.Dr. Nuray Özgülner
Prof.Dr. A. Öner Kurt

KÖŞE YAZARLARI

Düşünce Odası / Prof.Dr. Coşkun Bakar
İzler / Prof.Dr. N. Ercüment Beyhun
Yönetim Sohbetleri / Prof.Dr. Bülent Kılıç
Sayıklamalar / Prof.Dr. Servet Aker
Mavi Yazılar / Prof.Dr. Ferruh N. Ayoğlu

İÇİNDEKİLER

MERHABA 2

EDİTÖRDEN 4

DR. AHMET SOYSAL'INARDINDAN 7

Dr. Hüseyin Güven
Prof.Dr. Nurhan Meydan Acımış
Prof.Dr. Bülent Kılıç

BİR FOTOĞRAF BİR ÖYKÜ 20

Telin Ötesinde Kalanlar
Prof.Dr. Nuray Özgülner

YÖNETİM SOHBETLERİ 22

Liyakata Dayalı Yönetim-I
Prof.Dr. Bülent Kılıç

DERGİLERİMİZDEN 25

GÜNDEM 31

Doç.Dr. Asya Banu Babaoğlu
Dr.Öğr.Üyesi Ayşegül Ekemen
Ar.Gör.Dr. Melis Uçar Erincin

SAYIKLAMALAR 43

ChatGPT ve Mr. Spack ve Dr. McCoy
Prof.Dr. Servet Aker

İZLER 47

Miskin
Prof.Dr. Nazım Ercüment Beyhun

DÜŞÜNCE ODASI 50

Okumuş Çocuklar
Prof.Dr. Coşkun Bakar

BİR FOTOĞRAF BİR ÖYKÜ 55

Prof.Dr. A. Öner Kurt

MAVİ YAZILAR 59

Hani Kalır Ya Yüreğin
Prof.Dr. Ferruh N. Ayoğlu

SAHADAN HABERLER 64

AKADEMİDEN HABERLER 66

Merhaba...

“Hayatımız düşüncelerimizin bir yansımasıdır.”

Marcus Aurelius

Merhaba

Değerli okurlarımız, HASGÜN bültenimizin 2025 yılı son sayısı ile tekrar sizlerle buluşmaktan ötürü çok mutluyuz. Marcus Aurelius'un da söylediği gibi “Hayatımız düşüncelerimizin bir yansımasıdır”. Ben bu sözü HASGÜN için şöyle adapte ediyorum: “HASGÜN bizim bir yansımamızdır”. Bu yansımayı sağlayan tüm üyelerimize ve editörümüz Ferruh Ayoğlu'na bir kez daha teşekkür ediyoruz.

Önümüzdeki dönemin en önemli etkinliği olan Halk Sağlığı Kongremizin tüm hazırlıkları tamamlanmak üzere. Kongremizde bu yıl iki Genel Kurul toplantısı olacak: Birincisi HASUDER Genel Kurulu ve yeni Yönetim, Denetim, Disiplin Kurulu seçimleri gerçekleştirilecek. İkincisi Halk Sağlığı Yeterlik Genel Kurulu yapılacak ve Yürütme Kurulu başta olmak üzere ilgili kurul ve komisyon üyeleri belirlenecek.

Kongremizin ana teması “Direnci Sistemler ve Sağlıklı Toplum”. Küresel sağlık krizlerinin, çevresel tehditlerin, salgınların ve sosyal eşitsizliklerin giderek arttığı bir dönemde halk sağlığı uygulamalarının önemi giderek daha iyi anlaşılıyor. Halk sağlığı bakış açısı koruyucu hekimlik uygulamaları, sağlık sistemine bütünsel bakış ve sağlık politikaları geliştirme gibi konularda bize yol gösteriyor. Bu bağlamda hepimizi şimdiden 10-13 Aralık 2025 tarihleri arasında Antalya'da düzenleyeceğimiz 9. Uluslararası ve 27. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi'ne ve kongre öncesi gerçekleştireceğimiz kurslarımıza davet ediyoruz. Kurslarımız tam kayıt yaptıran tüm kongre katılımcılarına bu yıl ücretsiz olarak sunulacaktır.

Değerli okurlarımız, geçtiğimiz üç ay içinde önemli bölgesel toplantılar gerçekleştirdik. Temmuz ayının ilk haftasında Rize'de Doğu Karadeniz bölge toplantısını ve Eylül ayının sonunda İstanbul'da İstanbul bölge toplantısını yaptık. Her iki toplantıya da sahada çalışan ve akademiden yaklaşık 50 kadar uzmanımız katıldı. Bu toplantıların raporlarını web sayfamıza koyuyoruz ayrıca bu raporları analiz ederek bu yıl sonunda kongremizde bir bildiri olarak sunmayı ve makale haline de getirerek yayınlamayı planladık. Kasım ayında da EUPHA Avrupa Halk Sağlığı Kongresine katılarak Hatay'da gerçekleştirdiğimiz kadın sağlığı çalışmalarının sonuçlarını sözlü bir bildiri olarak sunacağız. Bildiğiniz üzere bir diğer önemli etkinliğimiz olan webinerlerimizi de Eylül ayında Halk Sağlığı haftasıyla birlikte başlattık ve her ay iki webiner olmak üzere devam edeceğiz.

Değerli üyelerimiz, geçtiğimiz günlerde halk sağlığı alanının bir önemli ismini daha sevgili Ahmet Soysal'ı kaybetmenin derin üzüntüsünü yaşadık. Yalnızca bilgi ve deneyimleriyle değil, aynı zamanda çevre sağlığı alanında verdiği mücadelesiyle de bizlere rehberlik eden bu değerli hocamızı da bu sayımızda saygıyla anıyoruz.

Eylül ayında sizlere "Türkiye Halk Sağlığı Tarihine İz Bırakanlar ve Genç Kuşaklara Öğütleri" çalışmamızın ilk ürününü ilettik. Serinin devamını bu alanda söyleşi yaptığımız altı hocamıza ait söyleşilerin kitaplarıyla birlikte bu yıl sonuna kadar tamamlayacağız. Ayrıca Kongremizde ilk gösterimini yapacağımız "Halk Sağlığı Belgeseli" de hazır olacak. Diğer yayın hazırlıklarımız ise 1995 yılında kurulan HASUDER'in 30. yılı olması nedeniyle hazırladığımız "HASUDER'in 30. yılı" kitabı ve HASUDER Türkiye Sağlık Raporu 2025 çalışmamız. Bu yayınlarımızı da 2025 yılının son aylarında sizlerle buluşturmayı planlıyoruz.

Değerli üyelerimiz, kurumsal belleğe, yönetim kurulu kayıtlarına ve üye kayıtlarımıza da çok büyük bir önem veriyoruz. Bu bağlamda bir süredir devam eden üye kayıtlarımızı düzenleme çalışmalarımızın sonuna geldik. Bu yıl sonu itibarıyla tüm üyelerimizin bilgilerini DERBİS elektronik sistemine kayıt etmiş olacağız. Ulaşamadığımız bazı üyelerimizle ilgili de çalışmalarımız halen devam ediyor. Amacımız 2026 yılında tüm kayıtları ve üyelerinin iletişim bilgileri tam olan bir dernek haline gelmek. Halk sağlığının en önemli özelliklerinden olan veriye dayalı planlama, kayıtların doğru, tam ve güvenilir olması gibi ilkeler derneğimizin kurumsal yapısı açısından da çok önemli. Bundan sonra gelecek tüm yönetimlerin HASUDER kurumsal belleğinde aradığı bilgileri bulabileceği, tüm yönetim kurulu kararlarının açık, tam, eksiksiz ve şeffaf bir biçimde ulaşılabilir olduğu bir dernek oluşturmayı hayal ediyoruz. Çünkü biliyoruz ki "Bir insanın gerçeği ayırt etme yetisi bilgisiyle doğru orantılıdır". Bu bağlamda HASUDER'in kurumsallaşmasını, yazılı kayıtlarını tamamlamasını ve kurumsal bilgiyi oluşturmasını önemsiyoruz.

Bu vesileyle derginin hazırlanmasında büyük emek harcayan başta editörümüz sevgili Ferruh Ayoğlu olmak üzere bültene katkıda bulunan ve değerli yazılarını bizimle paylaşan tüm üyelerimize ve bizleri yakından takip eden okurlarımıza yönetim kurulumuz adına teşekkürlerimi sunuyorum.

Prof. Dr. Bülent Kılıç
HASUDER Yönetim Kurulu Başkanı

Editörden...

Yorgunduk iyiden iyiye. Baharı müjdeleyen yağmurlar ve tomurcuklar içindeydik. Toprağın altındaki tohum gibi beklemiş, büyümüştük özlemleri. Tam da kaçmak zamanına varıyordu saatler. Önce Gazanfer Hoca, ardından İsmail Hoca'nın haberleriyle düğümlendi boğazımız. Yağmur ıslattığı camın arkasındaki kelebeğe süslemiştik satırları; yine de "umut olsun" diyerek.

Meğer bitmemiş ölüm haberlerinin yüzümüze vuran şamarı. Çevre mücadelesinin özverili ismi Ahmet Soysal da kayıp gitti ellerimizden sonsuzluğa.

Ülkeyi sarmalayan gündem... Boğucu sıcaklar... Kuraklık... Orman yangınları... Ani hava farklılıkları... İklimin istatistik verilerinden hayata dönüşen "hissedilebilir" değişimi... Zor bir yazdı. Oysa, nasıl da beklemiştik gelmesini.

Hani "Mor Menekşe Aç Dostlar ve Altın Gözlü Çocuk" başlıklı satırlarında,
"deli çılgınlık atıp avaz avaz
burnumun dibinden gelip geçti de yaz,
ben, bir demet mor menekşe olsun
getiremedim

sana!" diyor

ya şair... İşte onun gibi bir şey oldu galiba... Koca yazdan geriye bu fotoğraf kaldı kala kala.

Şimdi HASGÜN'ün yolculuğuna yeni bir sayı ile devam ediyoruz. Bültenimiz Dr. Ahmet Soysal'ın kaybı üzerine HASUDER e-posta grubumuz üzerinden yaptığımız çağrıya duyarlılıkla yanıt veren üç yazıyla başlıyor; Dr. Hüseyin Güven, Prof.Dr. Bülent Kılıç ve Prof.Dr. Nurhan Meydan Acımış Dr. Ahmet Soysal için yazdılar. Sevgili Ahmet Soysal'ı bir kez daha anıyoruz.

Fotoğraf: Ferruh N. Ayoğlu

Bültenimizin "**Gündem**" bölümünde Doç.Dr. Asya Banu Babaoğlu, Dr.Öğr. Üyesi Ayşegül Ekemen ve Ar.Gör.Dr. Melis Uçar Erincin Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında yayınlanan ulusal ve uluslararası bazı raporları incelediler, öne çıkan yönlerini ve erişim adreslerini bizim için araştırıp derlediler. Lacivert noktalı sayfaları ile Gündem bölümümüz sizleri bekliyor. Daha önce de olduğu gibi, yeşil noktaları sayfalarımızdan gerçekleşen etkinlikleri, kırmızı noktalı sayfalardan yaklaşan etkinlikleri izleyebilirsiniz.

Halk Sağlığı disiplinine gönül vermek, disiplinin ilkelerine sahip çıkmak, onları savunmak tarihin her döneminde özveri istedi. Hele de bu topraklarda. Onca emeğin, onca çalışmanın, onca bilginin hoyratça yok sayılması da cabası. Türkiye’de 81 ilin 25’inde Halk Sağlığı uzmanları hekim olmayan bir yöneticinin altında çalışıyor; bu bilgiyi paylaşan Prof.Dr. Bülent Kılıç. Bu sayımızda **“Yönetim Sohbetleri”** köşemizin başlığı **“Liyakata Dayalı Yönetim-I”**; Kılıç disiplinimiz yakından ilgilendiren bir konuyu irdelemeye başlıyor. Konuyu ele almaya önümüzdeki sayıda da devam edecek.

Fotoğrafı diğer görsel sanatlardan ayıran belki de en önemli özelliğinin iki boyutluluğu ve sessizliği olduğu söylenebilir. Oysa an gelir, karşısında durduğunuz fotoğraf derinleşip sizi içine alıverir. Hele de deklanşöre basan birkaç da satır eklerse, canlanır fotoğraf. **“Bir Fotoğraf Bir Öykü”** köşemizde Prof.Dr. Nuray Özgülnar uzaklardan, Kenya’dan, Masai Mara’dan, Prof.Dr. A. Öner Kurt yakınımızdan, bir gönül bağı uzaklıktan, Karaburun’dan bir fotoğraf paylaşıyorlar. Önceden söylemedin demeyin; fotoğraflara iliştirilen satırlar da izleyenleri başka yerlere taşıyacak.

Gene Rodenberry’nin yapımcısı olduğu kült Uzay Yolu (Star Trek) dizisini bilen, duyan, dahası izleyen çoktur. ABD’nde Eylül 1966-Haziran 1969 arasında NBC televizyonunda gösterimde olan dizi Türkiye’de Ekim-1972’de TRT’de gösterime girmişti. İzleyenleri ekran karşısına bağlayan dizi Kaptan Kirk’ün komutanlığını yaptığı yıldız gemisi Atılğan’ın 23. yüzyılda geçen maceralarını anlatılıyordu. Kendisinden sonra gelen en az 5 seriye ve 10 filme ilham veren dizi hala çoğumuzun hafızasında duruyordur.

Düşündürücü yazılarıyla izlediğimiz Prof.Dr. Servet Aker’in **“Sayıklamalar”** köşesindeki yazısının başlığı **“ChatGPT ve Mr. Spock ve Dr. McCoy”**. Aker’in satırları bir yandan dizinin

hafızamızda kalan izlerini yeniden canlandırırken, bir yandan da bizi olumlu ve olumsuz görüşlerle son dönemin gözde tartışma konuları arasında yer bulan yapay zeka-tıp ilişkisini Uzay Yolu dizisinin unutulmaz karakterleri üzerinden düşünmeye çağırıyor.

İnsanoğlunun uzun soluklu tarihsel yolculuğu gerçekte çok acı öyküler barındırır. Bugün sahip olduğumuz ve sıradan gelen kimi düşünce ve yetilerimizi aslında bedel ödeyen çok sayıda insana borçluyuz. Prof.Dr. Coşkun Bakar’ın satırlarını bizimle paylaştığı **“Düşünce Odası”** köşemizin başlığı **“Okumuş Çocuklar”**. Bakar’ın satırları bizi tarihsel bir yolculuğun içine çekerken bu zorlu yolculuğun kahramanlarıyla tanıştııyor; belki de kendimizden, çevremizden izler anımsatarak.

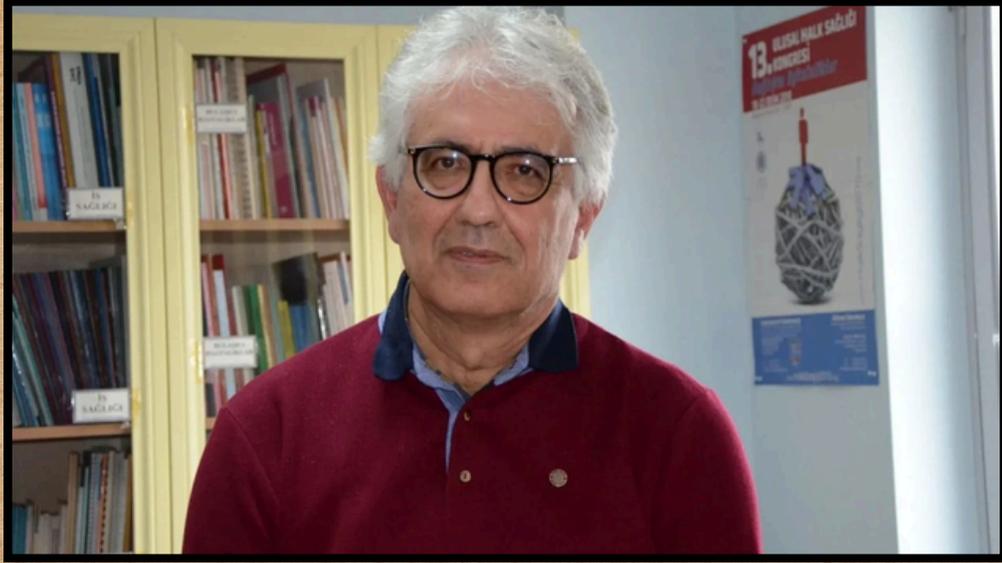
Bu sayımızın diğer bir ilgi çekici yazısı **“İzler”** köşemizde meraklılarını bekliyor; başlığı **“Miskin”**. Prof.Dr. N. Ercüment Beyhun satırlarında bizi Miskinler Tekkesi’nin izine davet ederken, bir yandan da ötekileşmenin, vazgeçmenin anlamını düşünmeye, sorgulamaya çağırıyor.

Eh, bunca keyifli yazının yanında ben de şansımı deneyeyim dedim. **“Mavi Yazılar”** köşemizin bu sayıdaki başlığı **“Hani Kalır Ya Yüreğin”** diye oldu. Güzel sözcükler bir ağıt saklar içinde kimi zaman. Kimi zaman da umut saklanır bir ağıtın içinde. Sözcükler gider çarpar çarpan bir yüreğe. Yazda kalmış bir yüreğin rüzgara savruk satırlarıydı dökülen yolunuza.

Dilerim gönlünüzce geçer güz... Dilerim gönlünüzce gelir kış... Dilerim keyif verir sayfalar...

Ferruh N. Ayoğlu

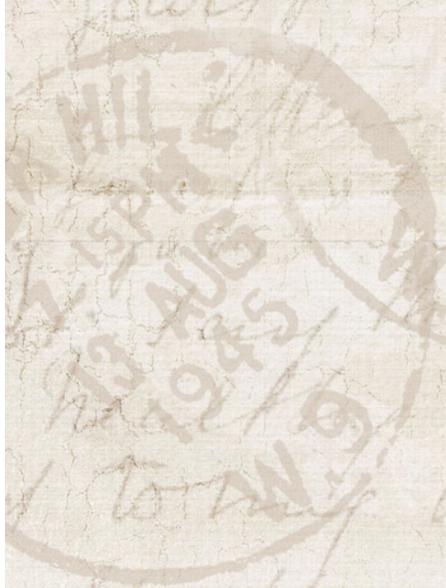
*Dr. Ahmet Soysal'ın
ardından*

Değerli okurlarımız,

“Dr. Ahmet Soysal’ın Ardından” başlığı ile hazırladığımız bu bölümde, kendisini kaybetmemizin ardından derneğimizin en geniş katımlı iletişim öbeği olan e-posta grubu üzerinden 14 Ağustos 2025 tarihinde yapılan çağrılara yanıt olarak ulaştırılan, Dr. Hüseyin Güven ve Prof.Dr. Nurhan Meydan Acımiş tarafından kaleme alınmış satırları paylaşıyoruz.

Arkadaşımız AHMET SOYSAL

Dönem arkadaşımız Ahmet Soysal, toplumu için verdiği emek, koruma duygusu, ortaya koyduğu üretim ve eylemiyle yaşamayı sürdürecektir kuşkusuz.

Yaşam seçiminin, meslekteki genç arkadaşlarca bilinmesinin bir doğrunun devamı, bizlerin de sorumluluğu olduğu düşüncesindeyim.

*

Gençlik hareketlerinin, emek mücadelesinin, bilimsel-özerk üniversite isteminin yükseldiği yıllar...

Fakülteye başladığımız 1977 yılının bu iyimser ortamında, ilk haftalarda, tabip odası üye toplantılarının tıp öğrencilerine de açık olduğu, izleyebileceğimiz duyuruldu. Heyecan ve merakla toplantıları izlemeye başlayanlar arasında değerli arkadaşımız da vardı.

Altan Kayan hocanın oda başkanı olarak sorunların birlikte tanımlanması, birlikte çözüm geliştirilmesi ve hayata geçirilmesi için ortaya koyduğu çaba, donanımı, etkileyici demokrat kişiliği ile toplantılar bizler için ipe çekilir hale gelmişti deyim yerindeyse.

Toplantılar sonrası hemen hepimiz günlük kaygılara, konuşmalara dönmüş yaşarken, bir kantin sohbeti sırasında ya da örneğin taşıt beklerken, Ahmet toplantılarda Altan hocanın sonraki gündem için belirtmiş olduğu konulardan birine geliştirdiği çözümü ortaya atardı.

Yolun başında olan öğrenciler, doğal olarak toplantılarda söz almıyordu. Böyle iken, Ahmet tanımlanan durumdan sorumluluk geliştirerek, bir ev ödevi almış gibi düşünüyor, tartıyor, arkadaşlarına açıyordu.

*

Ahmet Soysal'ın ilerleyen meslek yıllarının, hayata ilişkin seçimlerinin, öğrenciliğin başındaki bilgi edinme, çözümlenme, sorun çözme ve ortamına katkılı birey olma duygusunun tutarlı bir gelişimi olduğunu görüyoruz.

Halk sağlığını seçmesi, çevre sağlığı alanında çalışmalarını sürdürmesi, yayın, yazı, öğrenci ve asistan eğitimi ile yetinmeyip eylem ve etkinlik insanı olmayı benimsemesi sorumluluk duygusuyla yaşadığı hayatının birer boyutudur.

*

Bu sorumluluk duygusudur; TTB Halk Sağlığı Kolu sekreterliğini üstlenmesi, İzmir – Bergama Elele Hareketi sözcülüğü, Soma katliamından, Ilıpınar termik santral karşıtı eyleme, 6Şubat depreminin hemen ardından Hatay’a, Kùltürpark ve Basmane Çukuru’nun kamusal yeşil alan olarak korunmasına, Kazdağları nöbetine, bir başka Kanada’lı altın firmasının İzmir’in en nitelikli su varlığını zehirlemesine karşı mücadeleye, gökdelen cehennemi haline getirilen İzmir’in korunabilmesi için meslek odasının davalara katılması uğraşlarına Ahmet’i götüren...

Ahmet arkadaşımızın tüm bu süreçleri, kuramsal doğruların ötesinde içinde bulunarak yaşaması, ele aldığı konuları bilimselliğinden hiç kayıp olmadan günlük dilde açıklayabilmesini de getirdiğini düşünüyorum.

Gerek Yeşil Gazete’de yayınlanan, gerekse arkadaşları ile çıkardıkları Alakarga’daki yazıları bu yetkinliğin örnekleridir. Bu yazılardan seçmeler ile yayınlanan, başvuru kitabı niteliğindeki “Bir Ekolojistin Not Defteri”. Tarih, kùltür, toplumsal bellek üzerine okuyanı geliştiren yazılarından oluşan “Benim Kentlerim Benim Müzelerim” ise basım aşamasındaydı.

Tüm çalışmalarının yayınlanacaktır sanırım ailesinin ve çalışma arkadaşlarının çabalarıyla. Bu çalışmaların kitaplaşmasının gelecek kuşaklara birer rehber olacağını düşünürüm.

*

Bir hafta geçti sevgili Ahmet’i sonsuzluğa yolcu edeli. Duyuru panolarında İzmir Enternasyonal Fuarı’nın bu yıl yine başsponsorunun Folkart olduğunu görünce, termik santralin yıllardır ruhsatsız çalıştığını, merkezi iktidarın da yerel yönetimin de ruhsat ver(e)mediğini, on yılı aşkın süredir ruhsatsız çalışıp kimsenin hesap vermediğini gördüğümüzde, susuzluktan kıvranan kentin en önemli su varlığının zehirlenmesine göz yumulurken tükenen yeraltı suları çekilerek kente su verileceğini okuduğumuzda; ‘Ahmet bu konuyu yazacak, gündeme getirecektir’ düşüncesi geçiyor bir an.

Bu durum arkadaşımızın yaşamayı sürdürdüğünü gösterir. Salt fiziksel olarak yaşanılmadığını biliyoruz. İnsanlığa, toplumumuza katabildiğimiz ölçüde varız.

Aziz anısına, emeğine, duruşuna saygıyla.

Dr. Hüseyin Güven

Bir Ekolojist Dr Ahmet Soysal'ı Kaybettik.

Dokuzeylül Üniversitesi, Halk Sağlığı camiası, tüm ekoloji savunucuları ve çevre davasına gönül verenlerin başı sağ olsun...

Ahmet Sosyal'ı amansız bir hastalık nedeniyle apansız kaybedişimizin ardından, 12 gün geçti. Acısı hala yüreğimizde...

Hastalıkla ilgili başkasına haber verilmemesinin kendi arzusu olduğunu, son görevimi yapmak için hazır bulunduğum Dokuzeylül Üniversitesi morgunda karşılaştığım metanetli karısından öğrendim. Oğlu Doruk ise suskun, gözü hep yerde idi...

Ruhu şad olsun, ardından unutulmaz iz bıraktı.

Çevre sağlığı konularına ustaca yaklaşımı, ekolojik olgulara profesyonel bakışı, bilinçli vatandaşlık birikimi, sivil itaatsizlik gündemi, güçlüye karşı hak arama mücadelesi, sermayeye teslim olmayan onurlu duruşu, çevresel değerlendirmelerin arka plan okumaları, doğru sandığımız yanlışları, çıkar grupların kirli oyunları vs.. hep onun kitabı ve günlük yayınlanan ALAKARGA seçkilerinden öğrendik.

O, yaman bir çevre savunucusuydu....

"Benim şehirlerim, Benim müzelerim" onsuz öksüz kaldı...

Türk Tabipler birliği adına İzmir Tabip Odası temsilcisi olarak, çok kereler de bilirkişi olarak, zaman zaman da, sanki çevre sağlığı denilince inanılmaz bilgi yığınınına sahip o değilmiş gibi, sade bir vatandaş kılığında, çevre davalarında bilfiil savunuculuk yaptığını biliyorum.

Hakkı nasıl ödenir, insanlık adına küresel insan varlığı adına yaptıklarının değeri ne ile ölçülür bilmiyorum, bilmiyorum, bilmiyorum!!!!...

Sadece çok üzgünüm, o net...

Cenazesi yikanırken, helallik sonrası, gassalla göz göze geldiğim o an, aklıma şu soru takıldı. Ülkemi sarmalayan ve siyaseti kilitleyen, zeytincilik yasası, madencilik faaliyetleri, su havzalarının imara açılması, kentsel dönüşüm tuzağı, bozulan ekolojik hayat, kirlenen doğa ve giderek yok olan doğal hayatın korunması konularında kim bizim yerimize dimdik duracak?

Şimdi bizi bu zorlu davalarda, kim savunacak?

Buca çayır çayır yanıyor, yangını yara yara ilerleyen otobüsümüzün tekli koltuğundan yana düşen başımın camda bıraktığı isli paslı ize bakarken soruya yanıt arıyor, ama bulamıyorum.

Sahi bundan sonra bize kim sahip çıkacak?

Kim????

Prof.Dr. Nurhan Meydan Acımiş

Değerli meslektaşlarımız,

Çok değerli hocamız Ahmet Soysal'ın kaybı hepimizi derinden üzdü; ama aynı zamanda ardında bıraktığı izleri ve mücadeleleri hatırlamak, bize hem teselli hem de sorumluluk veriyor.

Ahmet Soysal yalnızca bir hekim, bir yazar ya da bir akademisyen değildi. O, halk sağlığını ve çevre sağlığını bir meslekten öte bir yaşam biçimi olarak benimsemişti. Toplumun en temel hakkı olan sağlıklı bir çevrede, sağlıklı bir yaşam mücadelesini yıllarca sürdürdü. Bilgisiyle, öngörüsüyle, titizliğiyle pek çok öğrencisine ve meslektaşına örnek oldu. Bilgisini toplum yararına seferber etmiş gerçek bir aydın ve yol göstericiydi.

Onu tanıyan herkes bilir ki en önemli özelliklerinden biri insana dokunma biçimiydi. Öğrencilerine yalnızca bilgi aktarmadı; onlara düşünmeyi, sorgulamayı, doğayı ve insanı korumayı öğretti.

Onun mücadelesi, dersliklerin ve amfilerin sınırlarını aşıyordu. Onu kimi zaman Harmandalı Çöplüğünde, kimi zaman Tahtalı barajında, kimi zaman da İZSU su klorlama veya atık su arıtma merkezinde öğrencilerine bir şeyler anlatırken görürdük. Onun gezi ve gözlem tutkusu bizlere de çok şey öğretti.

Sağlığın yalnızca bireysel bir mesele olmadığını; temiz hava, temiz su ve sağlıklı bir çevrenin temel bir insan hakkı olduğunu her fırsatta dile getirdi. Bu inancıyla, Aliğa'da termik santrallere karşı, Bergama'da altın madenine karşı verilen çevre mücadelelerinde hep ön saflarda yer aldı. Bazen bir bilim insanı olarak raporlarıyla, bazen bir konuşmacı olarak kürsüde, bazen de bir yurttaş olarak halkın yanında durdu.

Öğrencilerine yalnızca bilgi aktarmadı; aynı zamanda doğayı ve insanı korumayı, bilimin topluma hizmet etmesi gerektiğini öğretti. Onu tanıyan herkes bilir ki, cesareti ve kararlılığıyla çevresine ilham verirdi.

Hocamız sadece bilim ve mücadeleyle anılmıyor. Hayata karşı duyduğu merak ve öğrenme isteğiyle de örnek bir insandı. Yurt dışı gezileri ve müzelere olan tutkusu, onun hem geçmişle hem kültürle bağını canlı tuttuğunu gösterirdi. Bir müzede gezerken duyduğu heyecanı ve anlattığı ayrıntıları dinlemek, öğrencileri ve dostları için ayrı bir ders niteliğindedi. Çünkü o, yaşamın her alanında öğrenmeye, keşfetmeye, paylaşmaya değer olduğuna inanırdı.

Onu farklı kılan bir başka özelliği ekolojiye duyduğu derin saygı ve tutkuydu. Doğayı yalnızca korumamız gereken bir alan değil, aynı zamanda öğrenmemiz, anlamamız ve değerini bilmemiz gereken bir yaşam kaynağı olarak görürdü. Bu yönüyle, öğrencilerine sadece halk sağlığını değil, ekosistemlerin bütünlüğünü gözetmenin önemini de öğretirdi.

Hocamızın hayatında belediye sağlık hizmetleri de özel bir yer tuttu. Çünkü sağlığın yalnızca hastanelerde değil, mahallenin sokaklarında, evlerde, işyerlerinde korunduğuna inanıyordu. Belediyeler aracılığıyla yürütölen sağlık hizmetlerinin toplum sağlığının temeli olduğunu savundu; bu alandaki çalışmalarıyla hem örnek oldu hem de iz bıraktı.

Ve elbette, hocamız sadece sınıfta ve sahada değil, düşünceleriyle de toplumsal hayatın içindeydi. Alakarga isimli muhalif elektronik bültenin yazarı ve tutkunuydu. Orada ve Yeşil Gazetede kaleme aldığı yazılarla, yaşamı boyunca savunduğu özgürlük, eşitlik ve çevre mücadelesini sürdürdü; toplumun vicdanına seslendi. Bu yazıları daha sonra kitaplaştırıldı ve okurlarıyla buluştu.

Bugün geriye dönüp baktığımızda, hocamızın çalışmalarının yalnızca kitap sayfalarında değil, yetiştirdiği öğrencilerde, hayata geöen projelerde, korunmuş çevrelerde ve daha sağlıklı yaşamlar süren insanlarda yaşadığını görüyoruz.

Bizlere düşen, onun açtığı çevreci mücadele yolunu sürdürmek, değerlerini unutmamak ve bu mirası gelecek kuşaklara aktarmaktır. Sevgili hocamızın mücadelecisi yanı her zaman yolumuzu aydınlatacak. Kendisini saygı, minnet ve özlemlerle anıyoruz.

Prof.Dr. Bülent Kılıç

9. ULUSLARARASI • 27. ULUSAL

HALK SAğLIğI

KONGRESİ

10 - 13 Aralık 2025 / Akka Hotels Antedon - Antalya

Dirençli Sistemler
Sağlıklı Toplum

KONGRE DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Bülent KILIÇ (Kongre Başkanı)
Doç. Dr. Derya ÇAMUR (Kongre Sekreteri)
Prof. Dr. Ferruh Niyazi AYOğLU
Uzm. Dr. Bengü Nehir BUğDAYCI YALÇIN
Dr. Öğr. Üyesi Didem DAYMAZ
Doç. Dr. Mehmet Akif SEZEROL
Doç. Dr. Tahsin Gökhan TELATAR

Türkiye Halk Sağlığı Tarihine İz Bırakanlar ve Genç Kuşaklara Öğütleri

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği (HASUDER) olarak, 2024 yılında Türkiye’de halk sağlığı biliminin ve uygulamalarının gelişimini kaleme alan bir “Sözlü Tarih” çalışması başlatma kararı almıştık. 2025 yılı Eylül ayı itibarıyla “Sözlü Tarih” çalışması serimizin ilk kitabını halk sağlığı tarihi açısından büyük önemi olan altı değerli hocamızla (A Akın, S Tezcan, Z Öztek, N Dedeoğlu, N Bilir, Ç Güler) 2024 yılı Aralık ayında Ankara’da Ulusal Kongremizde yaptığımız toplu söyleşi oturumunun bir dökümü ile başlatıyoruz. Yayınlarımıza önümüzdeki aylarda altı hocamızla yaptığımız söyleşilerle devam edeceğiz. Bu amaçla oluşturulan beş kişilik araştırma grubuna (B Kılıç, A C Bilgin, A Ergör, L S Demir, F N Ayoğlu) çalışmalarından ötürü çok teşekkür ediyoruz.

HASUDER Doğu Karadeniz Bölge Toplantısı / Rize 7 Temmuz 2025

HASUDER ve Rize İl Sağlık Müdürlüğü Halk Sağlığı Hizmetleri Başkanlığının katkılarıyla 07 Temmuz 2025 tarihinde Rize'de Doğu Karadeniz Bölgesi Halk Sağlığı Uzmanları toplantısı gerçekleştirilmiştir. Toplantıya, Artvin, Bayburt, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize ve Trabzon illerinden bakanlığın taşra teşkilatında görev yapan halk sağlığı uzmanı hekimler (12 kişi), öğretim üyeleri (2 kişi), uzmanlık öğrencileri (9 kişi), Halk Sağlığı Başkanları (2 kişi) ve HASUDER yönetim kurulu üyeleri (6 kişi) olmak üzere toplam 31 kişi katılım sağlamıştır. Toplantının temel amacı Doğu Karadeniz Bölgesi'nde hizmet sunan halk sağlığı uzmanlarının karşılaştığı sorunları anlamak ve bu sorunlara yönelik ortak çözümler geliştirmektir.

Toplantıda en sık dile getirilen sorunlar halk sağlığı uzmanlık eğitimi ile ilgili eksiklikler, halk sağlığı uzmanlarının niteliği altında ya da dışında çalıştırılması ve özlük hakları ile ilgili yaşanan sıkıntılardır.

HASUDER İstanbul Bölge Toplantısı

27 Eylül 2025

HASUDER ve İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü katkılarıyla 27 Eylül 2025 tarihinde Bakırköy İlçe Sağlık Müdürlüğü toplantı salonunda İstanbul Halk Sağlığı Uzmanları bölge toplantısı gerçekleştirilmiştir. Toplantıya 17 halk sağlığı uzmanı katılım sağlamıştır. Toplantının temel amacı halk sağlığı uzmanlarının karşılaştığı sorunları anlamak ve bu sorunlara yönelik ortak çözümler geliştirmektir. Toplantıda halk sağlığı uzmanlarının çalıştığı kurumlarda yeteri kadar tanınmaması, yetki, sorumluluk ve nitelikleri hakkında kurum yöneticilerinin yeterli bilgiye sahip olmaması ve bu durumun, halk sağlığı uzmanının niteliği altındaki işlerde çalıştırılmasına ve insan kaynaklarının verimsiz kullanılmasına neden olduğu belirtilmiştir. Ek olarak Bakanlığın taşra teşkilatında çalışan halk sağlığı uzmanlarının iş yükünün fazla olduğu bunun da temel olarak sağlık insan gücü planlamasındaki problemlerden kaynaklandığı belirtilmiştir. Ayrıca İstanbul ilinin ekonomik olarak zorlayıcı koşullarının sağlık personeli tarafından daha az tercih edilmesine neden olduğu belirtilmiştir. Sağlık Bakanlığının sahaya yönelik son program ve uygulamalarının yerel düzeyde sağlık insan gücü kapasitesini aştığı özellikle belirtilmiştir. Halk sağlığı uzmanları için açılan kadro sayısının il ve ilçe genelinde artırılması gerektiği en azından İstanbul için yakın zamanda 100 000 nüfusa 1 uzman olacak şekilde planlama yapılmasının önemli olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca halk sağlığı uzmanlık eğitiminin güçlendirilmesi gerektiği vurgulanmış, saha rotasyonlarının süresinin uzatılması, içeriğinin zenginleştirilmesi ve standardize edilmesi öneri olarak sunulmuştur. Son olarak HASUDER'in Sağlık Bakanlığında çalışan halk sağlığı uzmanları ile akademide çalışan halk sağlığı uzmanları arasında bir köprü görevi görebileceği vurgulanmıştır.

9. ULUSLARARASI • 27. ULUSAL

HALK SAğLIğI

KONGRESİ

10 - 13 Aralık 2025 / Akka Hotels Antedon - Antalya

Web Sitemiz
Yayında!

www.uhsk.org/2025

9. ULUSLARARASI • 27. ULUSAL

HALK SAĞLIĞI KONGRESİ

10 - 13 Aralık 2025 / Akka Hotels Antedon - Antalya

Dirençli Sistemler
Sağlıklı Toplum

Önemli Tarihler

Bildiri Gönderimi için Son Tarih
20 Ekim 2025

Erken Kayıt için Son Tarih
31 Ekim 2025

www.uhsk.org/2025

1 FOTOĞRAF LÖYKÜ

f/6.3, 1/500 sn, 100 mm, Masai Mara, Kenya, Eylül 2025

Telin Ötesinde Kalanlar

Dikenli telleri ilk gördüğümde, onların yalnızca yaban hayatı çevrelediğini sanmıştım. Sonrası anladım ki o teller, aslında insanların birbirine çektiği sınırların metalden haliydi. Her tel, bir korkunun, bir sahiplenme isteğinin, belki de bir güvensizliğin iziydi.

Dikenli teller, yalnızca toprakları çevreleyen metal şeritler mi? Onlar, insanın hem kendini koruma hem de uzak tutma isteğinin somut halidir. Her bir tel, pasın içinde bir anlam taşır; güvenliğin ve korkunun, aidiyetin ve dışlanmanın ince çizgisinde durur. Başlangıçta hayvanları tarlalardan uzak tutmak için gerilmişti bu teller. Fakat zamanla, insanın insanla arasına ördüğü görünmez duvarların simgesine dönüştü.

Bir alanın çevrilmesi, bir başkasının dışarıda bırakılması demektir. Böylece teller yalnızca mekanı değil, ilişkileri de düzenler. “Biz” ve “onlar” ayrımı, tellerin sessiz ama keskin diliyle konuşur. Her bir tel, “buraya kadar” diyen görünmez bir ses gibidir. Kim içeri girebilir, kim dışarıda kalır? Her bir tel bu sorunun cevabını pasla, soğuklukla ve

sessizlikle verir. Belki de bu yüzden teller, yalnızca sınırları değil, insanın içindeki korkuyu da çizer.

Foucault, iktidarın mekanla kurduğu ilişkiyi anlatırken, her düzenin bir gözetim biçimi yarattığını söyler. Dikenli teller de böyle bir gözetimin izidir. Güvenlik bahanesiyle örülen her tel, aynı zamanda dışlama aracıdır. Korudukça uzaklaştırır, güvenli oldukça soğutur.

Ama bu teller sadece dışarıda değildir. Her birimiz, kendi “dikenli tellerimizi” içimizde taşırız. Kalbimizin etrafına öreriz onları — kırılmamak, incinmemek için. Fakat bazen, o teller bizi de içeride hapseder. Koruduğumuzu sanırken yalnızlaşırız.

Belki de mesele, teli kaldırmak değil; onun ardına bakabilmektir. Çünkü her dikenin ucunda biraz korku, biraz da insan vardır. Ve insan, telin hangi tarafında olursa olsun, hep öte tarafı merak eder.

9. ULUSLARARASI • 27. ULUSAL

HALK SAĞLIĞI KONGRESİ

10 - 13 Aralık 2025 / Akka Hotels Antedon - Antalya

Dirençli Sistemler
Sağlıklı Toplum

Kongremizdeki En İyi Bildirileri Ödüllendiriyoruz

- **HASUDER EN İYİ BİLDİRİ ÖDÜLÜ**
- **HASUDER SAHADA ÇALIŞAN HALK SAĞLIĞI UZMANI BİLDİRİ ÖDÜLÜ**
- **DR. HAFIZ CEMAL LOKMANHEKİM VE EŞİ SABİHA LOKMANHEKİM SAĞLIK VAKFI BİLDİRİ ÖDÜLÜ**
- **YASEMİN AÇIK VAKFI BİLDİRİ ÖDÜLÜ**
- **KONUVA ÖZEL BİLDİRİ ÖDÜLLERİ**

www.uhsk.org/2025

YÖNETİM SOHBETLERİ

Prof.Dr. Bülent Kılıç

LİYAKATA DAYALI YÖNETİM-I

“Bir gün atomun enerjisini serbest bırakacağız, gezegenler arası yolculuklar gerçekleştireceğiz, ömrü uzatıp, kanseri tedavi edeceğiz ama en düşük seviyeli insanlar tarafından yönetilmiş olmanın sırrını asla çözemeyeceğiz.”

Jean Rostand

Fransız biyolog ve bilim insanı Jean Rostand'ın yıllar önce yöneticilerle ilgili söylediği bu sözün temeli aslında liyakata dayalı olmayan yönetici atama yaklaşımına dayanmaktadır. Kısaca “Kayırmacılık” olarak tanımlanan bu yöntem çalışanlar üzerinde de son derece olumsuz etkilerde bulunmaktadır. Yetersiz bir kişinin emrinde çalışmak, bir çalışan için son derece rahatsızlık vericidir. Bu durum çalışanlarda iş yerinin ve yöneticilerin adil olmadığı gibi bir düşünce oluşmasına yol açar. Böylece ortaya çıkan güven eksikliği, iş doyumunu, motivasyon ve performansı olumsuz etkiler. Aynı zamanda insangücü kaynağının da israf edilmesi ve eğitimin önemsizleştirilmesi gibi sonuçlar doğurur. HASUDER tarafından yapılan bir çalışmada halk sağlığı uzmanlarının 81 ilden 25'inde (%31) doğrudan hekim dışı bir yöneticinin altında çalıştığı saptanmıştır. Doktor dışı bu yöneticilerin 12'si sağlık memuru, 4'ü hemşire, 1'i ebe ve 8'i sağlık dışı alandan meslek sahibidir (işletme vb). Bu sayılar Sağlık Bakanlığında aslında liyakate dayalı bir atama sistemi olmadığını, eğitim ve uzmanlaşmanın önemsizmediğini gösteren çarpıcı bir istatistiktir.

Yeterlik (liyakat) ilkesinin karşıtı olan “Spoils System” dilimizde; “Yağma Sistemi” veya “Kayırma Sistemi” olarak ifade edilmektedir. Kayırma sistemi, bir sistem olarak, en yaygın ve yoğun biçimiyle 1800'lü yıllarda ABD'de uygulanmıştır. Liyakat Sistemiyse “yeterlik”, ehliyet” “elverişlilik” ve “merit systems” gibi kavramlarla ifade edilmektedir. “Merit” kelimesi, latince “Meritum” dan gelmektedir. Bir şeyi hak etme, bir şeye değer olma, ehil olma ve layık olma gibi anlamlara gelmektedir. “Liyakat” ve “yeterlik” kelimesi de “merit” ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.

Liyakat (yeterlik) verilen görevi başarıyla yapabilme gücüdür. Layık kelimesi ise nitelikleri, eylem ve davranışları ile bir şeyi elde etmeye hak kazanma anlamına gelir. Yani, liyakatin temelinde daima bir hak ediş vardır. Yukarıda anlamları sayılan liyakat, personel yönetiminin en temel ilkelerinden birisidir. Kayırma sistemi ise atamaların liyakate göre değil de siyasal partilere yakınlık ve onlara verilen hizmet ölçütüne göre dağıtılmasını öngörür. Kayırmacılığı savunan ABD Başkanı Andrew Jackson

1829'da şöyle diyordu: *"Memurların gördüğü görevler o kadar açık ve basittir ki en alt zeka sahibi kişiler bile bu işleri görmeye kolaylıkla alışabilir"*. Bu sözlerden nerdeyse 200 yıl sonra günümüzde de hala benzer düşünceleri savunan politikacıların ve yöneticilerin olduğunu görmek üzüntü vericidir. Aynı zamanda da *"Bilmemek kötüdür, bilmediğini bilmemek daha da kötüdür, bildiğini sanmak ise en kötüsüdür"* sözünü söyleyen Konfüçyüs'ü bir kez daha haklı çıkarmaktadır.

ABD'de yaklaşık 50 yıl uygulanan yağmacı sistem doğan yoğun tepkilerin sonucu olarak 1883 yılında çıkartılan *Pendleton* Yasasına yol açtı. Akli başında politikacılar *"bu yağmacı sistem böyle devam ederse ABD batır"* kaygısıyla yasanın çıkmasını sağladılar. Şu çelişkiye bakın ki *"İnsanı yaşat ki, devlet yaşasın!"* diyen Osmanlı Devleti'nin manevi kurucularından kabul edilen Şeyh Edebali'den nerdeyse 800 yıl sonra O'nu temsil ettiğini ileri süren günümüz İslamcı iktidarları bu felsefi sözü işine geldiği gibi anlayan bir şekilde ve liyakata dayalı olmayan atamaları devletin tüm kademelerinde en geniş ve en yaygın haliyle uyguluyorlar. Sadece sağlık alanında değil, Hazine Bakanlığında, TÜBİTAK'a, üniversite Rektörlerinden Kamu Alanındaki kurumların Yönetim Kurullarına kadar nerdeyse her alanda yağmacılık devam ediyor.

Bu konuda kendimize olumlu örnek olarak almamız gereken iki ülke ise Batı dünyasından İngiltere ve Fransa'dır. Her iki ülkenin de sistemi liyakat ilkelerine dayanmaktadır. Örneğin İngiltere'de gerekli nitelikleri taşıyan her İngiliz yurttaşının ilgili kadroya atanma hakkı vardır. Daha da ilginç İngiliz sistemi siyasal nitelikli olan ve olmayan kadro ayrımını da kesin bir biçimde yapmıştır. Bu nedenle İngiltere'de siyasal

nitelikli kadroların (politikacılar tarafından doğrudan atanan) sayısı çok sınırlıdır ve tüm İngiltere'de 100'ü geçmemektedir. Ancak en önemlisi bu kadrolara atananlara ayrıca bir ücret ödenmez ve atamaları sadece başbakanca yapılır.

Fransa'da da 1848 yılında yapılan anayasa değişikliğine kadar kayırma sistemi yürürlükteydi. Bugünkü liyakata dayalı Fransız yönetim anlayışı ise 19. yüzyılın sonlarından başlayarak, 1945-46 reformlarıyla son biçimini almıştır. Fransa'da KİT'ler dışındaki tüm memurlar tek bir yasa altında toplanmıştır. 1945 yılında kurulmuş olan Ulusal Yönetim Okulu (ENA) yüksek kademe yöneticisi olabilmek için, bitirilmesi zorunlu olan bir okuldur. Eğitim süresi 2.5 yıl olan programa zorlu bir yarışma sınavı sonucunda kamu görevlileri alınmaktadır. Ulusal Yönetim Okulu (ENA) özerktir. Giriş sınavı, siyasal ve kişisel kayırmalara ve etkilere yer vermeyen bir özelliğe sahiptir. Bu durum, Fransa'da yönetim üzerindeki siyasal etkilerin en aza indirilmesi sonucunu doğurmaktadır. Kaldı ki, Fransız geleneği kamu yöneticilerinin hiçbir koşul altında parti oyuncağı olmalarına olanak sağlamamaktadır. ENA benzeri bir okul olarak 1958 yılında kurulan TODAİE (Türkiye Ortadoğu ve Amme İdaresi Enstitüsü) ise maalesef 2018 yılında kapatılarak tüm varlıkları Hacı Bayram Veli Üniversitesine devredilmiştir.

Sevgili okurlar, gelecek sayıda bu sohbe kaldığımız yerden devam edecek ve liyakata dayalı atamalar konusunu bu konuda yapılan uygulamalardan örnekler vererek ele almaya devam edeceğiz. Bu nedenle sizlerden de katkı ve görüşlerinizi ve varsa özellikle deneyimlerinizi benimle paylaşmanızı bekliyorum.

9. ULUSLARARASI • 27. ULUSAL

HALK SAĞLIĞI KONGRESİ

10 - 13 Aralık 2025 / Akka Hotels Antedon - Antalya

HALK SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ İÇİN RUH SAĞLIĞI: PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK KURSU

Kontenjan Sınırlıdır.
Kayıt için Geç Kalmayın!

Kurs Kayıt için Son Tarih
05 Kasım 2025

Kurs Tarihi
09 Aralık 2025

Kayıt ve Detaylı Bilgi için
www.uhsk.org/2025

- * Kurslar, kongreye kayıt yaptıran ve kongre otelinde kalacak olan (4 gece paket konaklama alan) katılımcılar için ücretsiz olacaktır.
- * Bu durum otele girişini 9 Aralık 2025 sabahı yapacak olanlar için geçerlidir. 8 Aralık 2025'te giriş yapacakların ek olarak bir gece konaklama ücreti ödemesi gerekecektir.
- * Bu koşulu sağlamayan katılımcılardan 5.000 TL +%20 KDV ücret talep edilecektir.

9. ULUSLARARASI • 27. ULUSAL

HALK SAĞLIĞI KONGRESİ

10 - 13 Aralık 2025 / Akka Hotels Antedon - Antalya

HAVA KİRLİLİĞİ ARAŞTIRMALARINDA AIR-Q İLE SAĞLIK ETKİSİ HESAPLAMA KURSU

Kontenjan Sınırlıdır.
Kayıt için Geç Kalmayın!

Kurs Kayıt için Son Tarih
05 Kasım 2025

Kurs Tarihi
09 Aralık 2025

Kayıt ve Detaylı Bilgi için
www.uhsk.org/2025

- * Kurslar, kongreye kayıt yaptıran ve kongre otelinde kalacak olan (4 gece paket konaklama alan) katılımcılar için ücretsiz olacaktır.
- * Bu durum otele girişini 9 Aralık 2025 sabahı yapacak olanlar için geçerlidir. 8 Aralık 2025'te giriş yapacakların ek olarak bir gece konaklama ücreti ödemesi gerekecektir.
- * Bu koşulu sağlamayan katılımcılardan 5.000 TL +%20 KDV ücret talep edilecektir.

Dergilerimizden

Editor in Chief:

- Yücel Demiral
- Belgin Ünal

Section Editors:

- Tuğrul Erbaydar
- Işıl Ergin
- Nilay Etiler
- Hande Harmancı
- Caferi Tayyar Şaşmaz
- Sevgi Canbaz
- Ahmet Nuri Emecen
- Özlem Terzi
- Meryem Merve Ören Çelik
- Özge Karadağ
- Sibel Kıran
- Niveen Abu-Rmeileh
- Julia Critchley
- Nelta Edwards
- Peter Phillimore
- Fouad Fouad
- Shahaduz Zaman

1. A cross-sectional assessment of predictors of contraception practice among rural and urban female adolescents in North Central Nigeria
Adetumi Subulade*, Adejoke Ogundana, Adebukola Ajite
2. Tendency of intern doctors to emigrate from Türkiye
Mehmet Can Kiliç, Duygu Elif Bayram, Seçil Nur Kantaş*, Bülent Kılıç
3. Predicting smoking cessation success: a machine learning approach using the global adult tobacco survey
Mouhib Alnoukati*, Enas Albaghdadi, Lujain Shebli
4. Once therapeutic turns into elective: a cross-sectional analysis of cesarean section trends in İstanbul's private hospitals
Yeşim Yasin, Demet Dinç, Erdal Cosgun, İrem Şevik*
5. Cognitive screening of elderly population: results from four primary healthcare centres in İstanbul, Türkiye
Tuba Yavuz*, Hale Arık Taşyikan
6. The mediation and moderating roles of infodemic literacy on the relationship between belief in conspiracy theories and COVID-19 vaccine confidence
Sema Çağlayan*
7. Digital health literacy: Hepatitis B information quality on internet platforms
Seda Zor Çakilli, Feyza Özkan*, Mustafa Çakilli
8. A cross-sectional survey of predictors of infection prevention and control practice among health workers in primary health centers in a southwest state, Nigeria
Adetumi Subulade*, Adejoke Ogundana, Opeyemi Adesoye
9. Overview of the research gaps on eHealth literacy in Zimbabwe as an African country example
Kervin Raymond*, Dilek Aslan
10. Dosage forms and sales of sports supplements: safety, health, and legal considerations
Saeed Khanmoradi*
11. Reframing artificial intelligence for global health equity and ethics
Kadirca Keskinbora*, Özge Karadağ
12. Erratum: Assessing ChatGPT's accuracy and reliability in medical education: a cross-sectional study
A Ra Vishal, A S Harshitha, A V Sindhu, Abhivanth R, Pavithra Mb*, Suwarna Madhukumar
13. Erratum: Medical students' awareness and infodemic management capacity: A descriptive study from Türkiye
Dilek Aslan, Kervin Raymond*, Ercüment Altıntaş, Gülsen Güneş, Meltem Şengelen, Banu Buruk, Ferda Özyurda
14. Erratum: Screening of cervical cancer using Smart scope at a Rural Health Training Centre, Pune, India: a cross-sectional study
Neetu Choudhary, Manju Talathi, Arvinder Singh Narula, Sujata Murarkar, Sumati Sancheti, Prakash Doke*
15. Erratum: Effect of green tea and wheat bran on professional drivers with metabolic syndrome: A controlled clinical trial
Mohammad Reza Behboudi, Mohammad Hossein Ebrahimi, Majid Mirmohammadkhani, Mohammad Mohammad Amin Pour, Rohangiz Basati, Mina Shayestefar*

Halk Sağlığı Araştırma ve Uygulamaları Dergisi

Cilt:3, Sayı:2, Ağustos 2025

Adil Geçiş, Kökeni, Evrimi ve Temel İlkeleri: İklim Adaleti Perspektifinden Bir Değerlendirme
Gamze Varol, Melike Erkoç Yavuz

Gebelik döneminde grip aşılması: Mevcut durum, sorunlar ve öneriler
Burcu Ecem Uğuz, Caferi Tayyar Şaşmaz

Halk sağlığı bakış açısıyla Dünya’da ve Türkiye’de işitme kaybı ile ilgili sorunlar ve çözüm önerileri
Sibel Armağan Karadeniz, Dilek Aslan

Ebelik Hizmetlerinin Afetlerde Yenidoğan ve Çocuk Sağlığının Korunmasına Etkisi
Buse Kaya, Aysun Ekşioğlu, Ummuhan Yücel

Manisa’da kentsel ve yarıkentsel bölgelerde yaşayan 18-64 yaş arası kadınlarda olası depresyon sıklığı ve etkileyen faktörler
Hüseyin Buğra Sert, Emir İlhan Baturay, Canberk Çiftçioğlu, Ecenaz Gündoğdu, Emre Tufan, Egemen Kuyucu, Elif Ayyıldız, Melike Süpürgeci, İrem Akyüz, Miray Yazgan, Beyhan Cengiz Özyurt

Sağlıkta Şiddet Olaylarının Bir Tıp Fakültesi 3. ve 6. sınıf Öğrencilerindeki Umutsuzluk Düzeylerine Etkisi
Cemal Koçak, Mehmet Furkan Aytekin, Mustafa Emre Cengiz, Berke Kılıç, Ahmet Can Yavuz, Ahmet Feyzi Şimşek

Bir Tıp Fakültesi Öğrencilerinde Kliniğe Geçişte Başarısızlık Yaşama Korkusu ve Kendini Yetersiz Görme Durumlarının Değerlendirilmesi
Cemal Koçak, Seher Çayar, Osman Yuvalı, Arda Tokan, Enes Görkem Yılmaz, Kübra Serin, Beyzanur Yarbey, Muratcan Yılmaz, Osman Berat Özdemir

Baş Editör:

- Burcu Tokuç

Editörler:

- Pınar Okyay
- Gamze Çan
- Çiğdem Çağlayan
- Beyhan Cengiz Özyurt
- Mahmut Yardım

Teknik Editörler:

- Yusuf Demirtaş
- Ferhat Yıldız

Yayın Kurulu:

- Burcu Tokuç
- Ferruh N. Ayoğlu
- Gamze Çan
- Pınar Okyay
- Derya Çamur

HASUDER Sosyal Bilimler ve Sağlık Bülteni

2025 Yaz, Sayı 15

Çocukluk Çağı Aşı Tereddüdüyle Karşılaşmaya Ne Kadar Hazırız? Eğitim Geri Bildirimleri Üzerinden Bir Değerlendirme
Öykü Turunç, Zehra Yalçınkaya

Türkiye’de Çevrim İçi Bahis İlgisinin Google Trends Yoluyla İzlenmesi: 2022-2025 Dönemi Zaman Serisi Analizi
Dursun Yasemin Yayla Keskin, Salih Keskin

Cinsellik ve Tabusal Konuşmalar
Hande Çevik

Cinsiyet Değil Mücadele Kadrajda: Kadın Fotoğrafçılığında Direnişin Politik Coğrafyası
Aylin Leblebici Öztürk

Barış İnsanı: Kavramsal Bir Bakış
Tacettin İnandı, Ezgi Altunöz

Bir Kartpostal İle Geçmişe Yolculuk
Oğuz Dicle

Hem Kitap Hem Film: DUVAK
Bülent Kılıç

Sosyal Bilimler Alanında Kanser Konulu Tezlerin Bibliyometrik Analizi
Ahmet Furkan Süner, Ahmet Can Bilgin

Baş Editör:

- Ahmet Can Bilgin

Editörler:

- Nuray Özgülnar
- Temmuz Gönç Şavran
- Salih Keskin

Tasarım ve Dijital Sanat:

- Nuray Özgülnar
- Salih Keskin
- Büşra Yetiş
- Ali Haydar Demirdaş

Bilim Kurulu:

- Akile Gürsoy
- Betül Durmaz Yurt
- Elif Dönmez
- Erhan Akarçay
- İncilay Cangöz
- Jade Cemre Erciyes
- M. Kirami Ölgen
- Kamuran Elbeyoğlu
- Osman Sirkeci
- Özlem Duva
- Sevgi Canbaz

Danışma Kurulu:

- Ahmet Furkan Süner
- Gülcan Demir
- Hacer Nalbant
- Nuray Özgülnar
- Nureddin Özdener
- Onur Şimşek
- Salih Keskin
- Selma Karabey
- Yağmur Köksal Yasin

9. ULUSLARARASI • 27. ULUSAL

HALK SAĞLIĞI KONGRESİ

10 - 13 Aralık 2025 / Akka Hotels Antedon - Antalya

Dirençli Sistemler
Sağlıklı Toplum

NİTEL ARAŞTIRMALARDA İLERİ BECERİLER KURSU

Kontenjan Sınırlıdır.
Kayıt için Geç Kalmayın!

Kurs Kayıt için Son Tarih
05 Kasım 2025

Kurs Tarihi
09 Aralık 2025

Kayıt ve Detaylı Bilgi için
www.uhsk.org/2025

- * Kurslar, kongreye kayıt yaptıran ve kongre otelinde kalacak olan (4 gece paket konaklama alan) katılımcılar için ücretsiz olacaktır.
- * Bu durum otele girişini 9 Aralık 2025 sabahı yapacak olanlar için geçerlidir. 8 Aralık 2025'te giriş yapacakların ek olarak bir gece konaklama ücreti ödemesi gerekecektir.
- * Bu koşulu sağlamayan katılımcılardan 5.000 TL +%20 KDV ücret talep edilecektir.

9. ULUSLARARASI • 27. ULUSAL

HALK SAĞLIĞI KONGRESİ

10 - 13 Aralık 2025 / Akka Hotels Antedon - Antalya

Dirençli Sistemler
Sağlıklı Toplum

ÖZ BİLDİRİM ÖLÇEKLERİNİN KÜLTÜREL UYARLAMASI VE KLASİK PSİKOMETRİK ANALİZLER (Geçerlilik - Güvenilirlik) KURSU

Kontenjan Sınırlıdır.
Kayıt için Geç Kalmayın!

Kurs Kayıt için Son Tarih
05 Kasım 2025

Kurs Tarihi
09 Aralık 2025

Kayıt ve Detaylı Bilgi için
www.uhsk.org/2025

- * Kurslar, kongreye kayıt yaptıran ve kongre otelinde kalacak olan (4 gece paket konaklama alan) katılımcılar için ücretsiz olacaktır.
- * Bu durum otele girişini 9 Aralık 2025 sabahı yapacak olanlar için geçerlidir. 8 Aralık 2025'te giriş yapacakların ek olarak bir gece konaklama ücreti ödemesi gerekecektir.
- * Bu koşulu sağlamayan katılımcılardan 5.000 TL +%20 KDV ücret talep edilecektir.

9. ULUSLARARASI • 27. ULUSAL

HALK SAğLIğI KONGRESİ

10 - 13 Aralık 2025 / Akka Hotels Antedon - Antalya

Dirençli Sistemler
Sağlıklı Toplum

GÖZLEMSEL ARAŞTIRMALARA YÖNELİK ELEŞTİREL MAKALE OKUMA KURSU

Kontenjan Sınırlıdır.
Kayıt için Geç Kalmayın!

Kurs Kayıt için Son Tarih
05 Kasım 2025

Kurs Tarihi
09 Aralık 2025

Kayıt ve Detaylı Bilgi için
www.uhsk.org/2025

- * Kurslar, kongreye kayıt yaptıran ve kongre otelinde kalacak olan (4 gece paket konaklama alan) katılımcılar için ücretsiz olacaktır.
- * Bu durum otele girişini 9 Aralık 2025 sabahı yapacak olanlar için geçerlidir. 8 Aralık 2025'te giriş yapacakların ek olarak bir gece konaklama ücreti ödemesi gerekecektir.
- * Bu koşulu sağlamayan katılımcılardan 5.000 TL +%20 KDV ücret talep edilecektir.

9. ULUSLARARASI • 27. ULUSAL

HALK SAğLIğI KONGRESİ

10 - 13 Aralık 2025 / Akka Hotels Antedon - Antalya

Dirençli Sistemler
Sağlıklı Toplum

SAğLIK ALANINDA ARAŞTIRMA PLANLAMA VE YAZMADA BÜYÜK DİL MODELLERİNİN KULLANIMI KURSU

Kontenjan Sınırlıdır.
Kayıt için Geç Kalmayın!

Kurs Kayıt için Son Tarih
05 Kasım 2025

Kurs Tarihi
09 Aralık 2025

Kayıt ve Detaylı Bilgi için
www.uhsk.org/2025

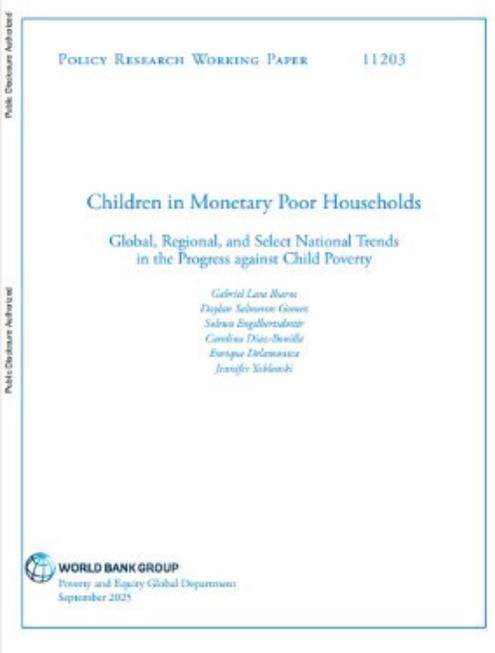
- * Kurslar, kongreye kayıt yaptıran ve kongre otelinde kalacak olan (4 gece paket konaklama alan) katılımcılar için ücretsiz olacaktır.
- * Bu durum otele girişini 9 Aralık 2025 sabahı yapacak olanlar için geçerlidir. 8 Aralık 2025'te giriş yapacakların ek olarak bir gece konaklama ücreti ödemesi gerekecektir.
- * Bu koşulu sağlamayan katılımcılardan 5.000 TL +%20 KDV ücret talep edilecektir.

Gündem

Hazırlayanlar:

Doç.Dr. Asya Banu Babaoğlu
Dr.Öğr.Üyesi Ayşegül Ekemen
Ar.Gör.Dr. Melis Uçar Erincin

TEN YEARS OF PROGRESS AND CHALLENGES: INSIGHTS INTO GLOBAL CHILD POVERTY / WORLDBANK & UNICEF - EYLÜL 2025

Rapor, 2014–2024 yılları arasında çocuk yoksulluğundaki gelişmeleri ve küresel krizlerin etkilerini incelemektedir. 2024 itibarıyla yaklaşık 412 milyon çocuk günde 3 dolar eşiğinin altında, 1,4 milyar çocuk ise 8,30 doların altında bir gelirle yaşamaktadır. Küresel ölçekte çocuk yoksulluğu azalmış olsa da, yetişkinlere göre ilerleme daha yavaş kalmıştır. Özellikle Sahra Altı Afrika'da eşitsizlikler artmış, bölgesel kırılmalıklar derinleşmiştir. Rapor, çocuk yoksulluğunun azaltılması için sosyal koruma ağlarının güçlendirilmesi, eğitim ve sağlık yatırımlarının artırılması gerektiğini vurgulamaktadır.

Erişim adresi: <https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail/099151009052581696>

UNDERSTANDING COUNTRY INCOME: WORLD BANK GROUP INCOME CLASSIFICATIONS FOR FY26 (JULY 1, 2025–JUNE, 2026) / WORLDBANK - TEMMUZ 2025

Dünya Bankası Grubu, her yıl 1 Temmuz'da ülkeleri ekonomik büyüklüklerine göre düşük, alt-orta, üst-orta ve yüksek gelirli olarak sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırma, ülkelerin kişi başı gayrisafi milli gelirine dayanmaktadır.

- Türkiye, 2004 yılından bu yana kesintisiz olarak üst-orta gelir grubunda yer almaktadır.
- 1987'de rapor veren ülkelerin %30'u düşük gelirli ve %25'i yüksek gelirli iken, 2024 itibarıyla bu oranlar %12 düşük, %40 yüksek gelirli ülke şeklinde değişmiştir.
- Rapor, gelir dağılımındaki uzun dönemli dönüşüm eğilimlerini analiz etmekte ve politika yapıcılara ekonomi yönetimi konusunda öneriler sunmaktadır.

Erişim adresi: <https://blogs.worldbank.org/en/opendata/understanding-country-income--world-bank-group-income-classifica>

FIT FOR THE FUTURE: 10 YEAR HEALTH PLAN FOR ENGLAND / DEPARTMENT OF HEALTH AND SOCIAL CARE / TEMMUZ 2025

Bu on yıllık sağlık planı, İngiltere'nin Ulusal Sağlık Sistemi'ni (NHS) hem sürdürülebilirlik hem de halk sağlığı odağında yeniden yapılandırmayı hedeflemektedir. Koruyucu sağlık hizmetlerine özel vurgu yapan plan, şu maddeleri içermektedir:

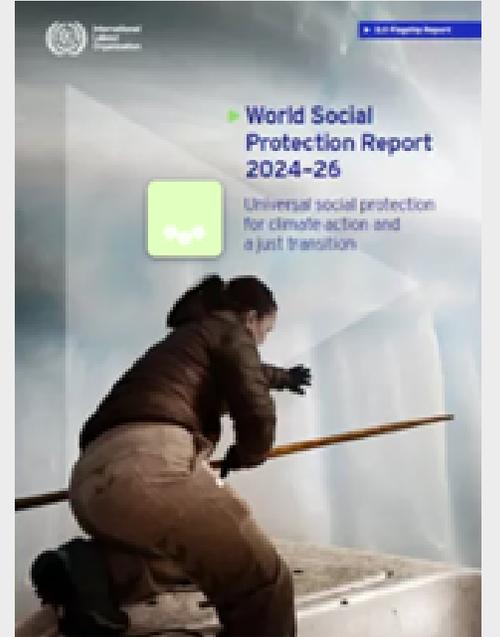
- 16 yaş altına tütün satışının yasaklanması,
- Elektronik sigara reklamlarının durdurulması,
- Çocuklarda sağlıklı beslenmenin teşvik edilmesi,
- Enerji içeceklerine yönelik yasal kısıtlamalar,
- Ücretsiz okul yemeği programlarının kapsamının genişletilmesi,
- 2040 yılına kadar rahim ağzı kanserinin ortadan kaldırılması hedefi,
- Toplum düzeyinde fiziksel aktivitenin yaygınlaştırılması.

Erişim adresi: <https://www.gov.uk/government/publications/10-year-health-plan-for-england-fit-for-the-future/fit-for-the-future-10-year-health-plan-for-england-accessible-version>

WORLD SOCIAL PROTECTION REPORT 2024-26 / ILO - EYLÜL 2024

Rapora göre dünya genelinde her iki kişiden biri en az bir sosyal koruma programına erişebilmekte, ancak 3,8 milyar kişi hâlâ hiçbir sosyal koruma kapsamında yer almamaktadır. Sosyal koruma kapsamındaki bu eşitsizlik, özellikle düşük gelirli ve iklim krizine karşı kırılgan ülkelerde daha da derinleşmektedir. Bu ülkelerde hem koruma kapsamı çok sınırlı hem de finansman açıkları büyüktür.

Raporda sosyal koruma sistemlerinin güçlendirilmesi, yalnızca yoksulluk ve eşitsizlikle mücadele için değil; aynı zamanda iklim değişikliğine uyum, fosil yakıtlardan çıkış ve adil geçiş süreçlerinin desteklenmesi açısından da temel bir gereklilik olarak tanımlanmaktadır. Sosyal koruma sistemlerinin toplumların dayanıklılığını artırma potansiyeline sahip olduğu vurgulanmakla birlikte, iklim krizinin yüksek gelirli ülkeler de dahil olmak üzere tüm dünyada ciddi tehdit oluşurmaya devam ettiği belirtilmektedir.

Erişim adresi: <https://blogs.worldbank.org/en/odata/understanding-country-income--world-bank-group-income-classifica>

THE 9TH REPORT OF THE GLOBAL TASKFORCE OF LOCAL AND REGIONAL GOVERNMENTS TO THE 2025 HIGH-LEVEL POLITICAL FORUM: TOWARDS THE LOCALIZATION OF THE SDGs / UNITED CITIES AND LOCAL GOVERNMENTS - TEMMUZ 2025

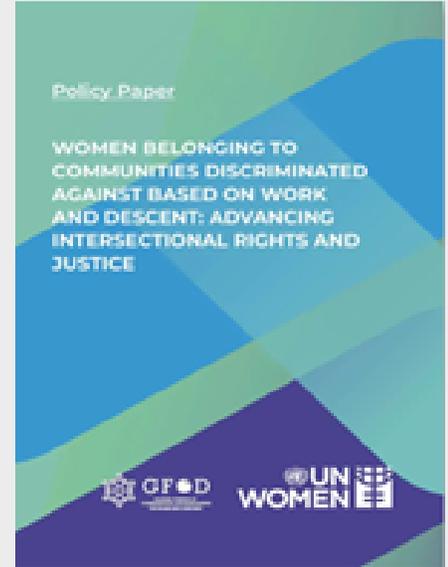
Bu rapor, yerel ve bölgesel yönetimlerin Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin (SDG) yerelleştirilmesindeki kritik rolünü vurgulamaktadır. Sağlık, eşitlik, ekonomi ve çevre gibi başlıklarda hayata geçirilen yerel uygulamalar ön plana çıkmaktadır. Rapor, dünyanın dört bir yanından 500'ün üzerinde yerel yönetim uygulamasını bir araya getirmiştir.

Türkiye özelinde ise, belediyelerin gönüllü yerel raporlamaları, Marmara Belediyeler Birliği'nin koordinasyon çalışmaları ve temel altyapı hizmetlerindeki ilerlemeler dikkat çekmektedir. Yerel yönetimlerin bu katkılarının, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmada merkezi hükümet politikaları kadar etkili olduğu belirtilmektedir.

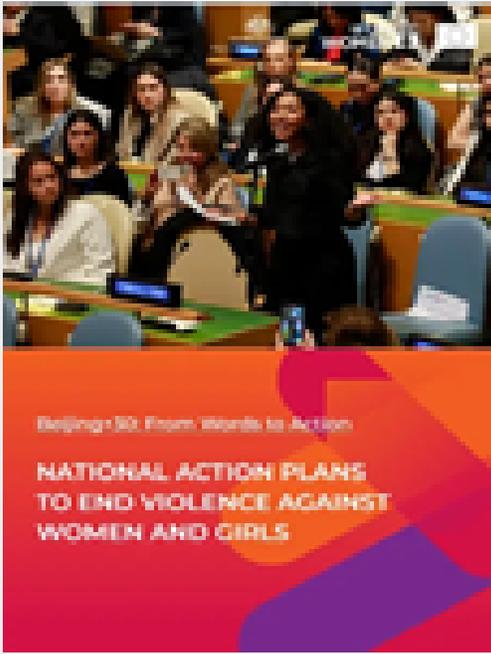
Erişim adresi: <https://uclg.org/new/the-9th-report-of-the-global-taskforce-of-local-and-regional-governments-to-the-2025-hlpf-towards-the-localization-of-the-sdgs-has-been-released/>

WOMEN BELONGING TO COMMUNITIES DISCRIMINATED AGAINST BASED ON WORK AND DESCENT: ADVANCING INTERSECTIONAL RIGHTS AND JUSTICE / UNWOMEN - TEMMUZ 2025

Rapor, köken ve toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılıklara maruz kalan kadın topluluklarına odaklanıyor. Zorla çalıştırma, eğitim ve sağlık hizmetlerine sınırlı erişim, cinsiyete dayalı şiddet, siyasi temsilde eksiklik ve karar alma süreçlerinden dışlanma gibi çoklu ayrımcılık biçimlerini ele alıyor. Rapor, bu sorunların yalnızca insan hakları ihlali olmadığını, aynı zamanda toplumsal kalkınmanın önündeki temel engeller olduğunu vurguluyor.

Erişim adresi: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2025/07/women-belonging-to-communities-discriminated-against-based-on-work-and-descent>

Bu rapor, Beijing Platform for Action'ın 30. yılı vesilesiyle hazırlanmış ve kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin sona erdirilmesini merkeze almıştır. Rapor, ülkelerin hazırladığı Ulusal Eylem Planlarının (National Action Plans – NAPs) hem mevcut durumunu hem de uygulamadaki etkilerini değerlendirmekte, farklı bölgelerden iyi örnek uygulamaları ve başarı koşullarını analiz etmektedir.

Ayrıca, politika yapıcılara yönelik önerilerle, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetle mücadelede daha etkili, kaynak odaklı ve izlenebilir eylemlerin hayata geçirilmesinin önemine vurgu yapılmaktadır. Bu yönüyle rapor, izleme-değerlendirme mekanizmaları ve bütçelendirme dahil olmak üzere, "söylemden eyleme geçiş" sürecinin nasıl güçlendirilebileceğine dair kapsamlı bir yol haritası sunmaktadır.

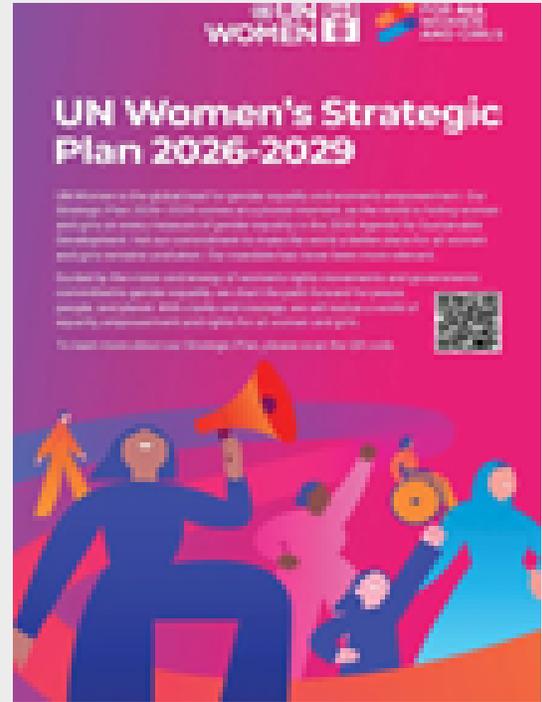
Erişim adresi: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2025/07/beijing30-from-words-to-action>

UN WOMEN STRATEGIC PLAN 2026–2029 7 UNWOMEN - EYLÜL 2025

Bu stratejik plan, UN Women'ın 2026–2029 döneminde toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadınların güçlenmesi alanında izleyeceği küresel yönelimi ortaya koymaktadır. Pekin+30 süreci, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri ve iklim krizi, çatışmalar ve ekonomik eşitsizlikler gibi güncel küresel sorunlar dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Planın temelini oluşturan beş ana öncelik şunlardır:

- Şiddetin sona erdirilmesi: Kadın ve kız çocuklarının güvenliği için sistematik koruma ve önleme mekanizmalarının güçlendirilmesi.
- Ekonomik güçlenme: Eşit ücret, bakım ekonomisinin tanınması ve kadın emeğinin görünür kılınması.
- Liderlik ve karar alma: Kadınların siyaset, barış süreçleri ve yerel yönetimlerde daha aktif yer almasının desteklenmesi.
- İklim adaleti: İklim politikalarında kadınların rolünün artırılması ve krizlere toplumsal cinsiyet perspektifinden yaklaşım.
- Ortaklıklar: Devletler, Birleşmiş Milletler, özel sektör ve sivil toplum arasında sürdürülebilir ve güçlü iş birliklerinin geliştirilmesi.

Erişim adresi: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2025/09/brochure-un-women-strategic-plan-2026-2029>

Bu rapor, dünya genelinde çocuklar ve ergenler arasında aşırı kilo ve obezitenin güncel durumunu, eğilimlerini ve eşitsizliklerini ortaya koymaktadır. Özellikle ucuz, aşırı işlenmiş ve agresif şekilde pazarlanan gıdaların çocukların gıda ortamını domine ettiği, buna karşılık besleyici alternatiflerin hem daha pahalı hem de daha az erişilebilir olduğu vurgulanmaktadır. Ülkelerin çocukları bu zararlı ortamlardan korumakta yetersiz kaldığı, özellikle politika eksikliklerinin önemli bir risk oluşturduğu ifade edilmektedir.

Raporda yer alan 8 temel politika önerisi:

- 1.Emzirmenin desteklenmesi, anne sütü muadillerinin pazarlamasının sınırlandırılması
- 2.Zorunlu gıda etiketlemesi, okul beslenme standartları, şeker vergisi, reklam kısıtlamaları
- 3.Besleyici, yerel üretim gıdalara erişimin artırılması
- 4.Gıda sektörünün karar alma süreçlerine etkisinin sınırlandırılması
- 5.Aile ve toplumları sağlıklı beslenmeye yönlendiren sosyal/davranışsal girişimler
- 6.Sosyal koruma yoluyla besleyici gıdaya erişimin desteklenmesi
- 7.Gençlerin politika yapımına aktif katılımının sağlanması
- 8.Beslenme ve obezite verilerinin izlenmesini sağlayacak sistemlerin kurulması

Erişim adresi: <https://www.unicef.org/media/174091/file/CNR%202025%20-%20Feeding%20Profit%20-%20Final%20Report%20-%20English%20-%20FINAL.pdf.pdf>

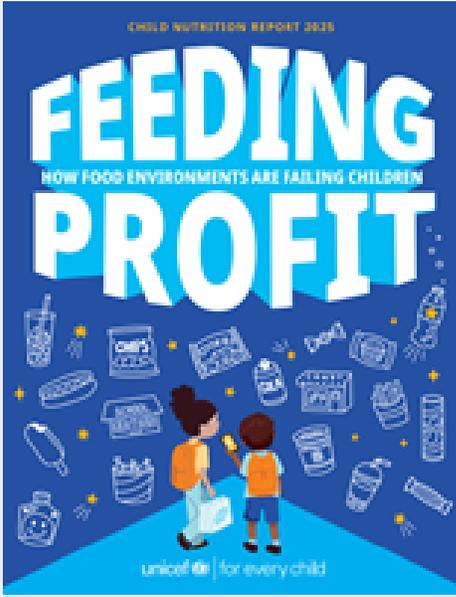
PROGRESS ON HOUSEHOLD DRINKING-WATER, SANITATION AND HYGIENE 2000- 2024: SPECIAL FOCUS ON INEQUALITIES / WHO&UNICEF - AĞUSTOS 2025

Bu rapor, 2000–2024 döneminde içme suyu, sanitasyon ve hijyen (WASH) hizmetlerindeki ilerlemeyi ve mevcut eşitsizlikleri kapsamlı biçimde ele almaktadır. Küresel düzeyde:

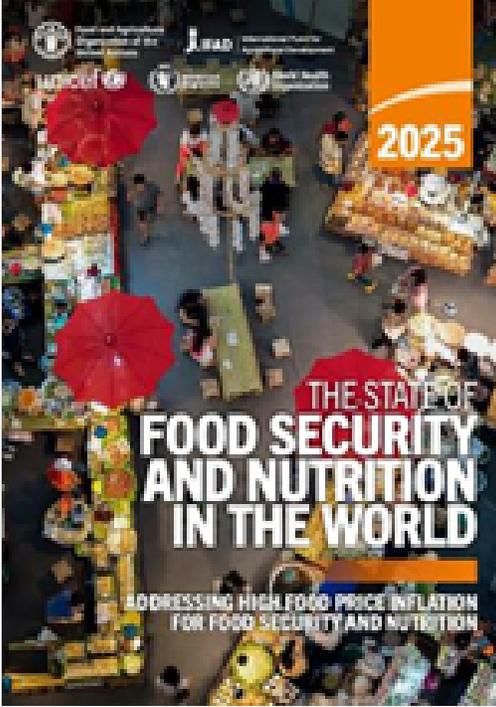
Her dört kişiden biri hâlâ güvenli içme suyuna erişememektedir. 2,1 milyar kişi güvenli su hizmetlerinden, 3,4 milyar kişi güvenli sanitasyondan, 1,7 milyar kişi ise temel hijyen hizmetlerinden yoksundur.

Mevcut ilerleme hızının, 2030 yılına kadar Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SDG) kapsamındaki evrensel WASH hedeflerine ulaşmak için yetersiz olduğu belirtilmektedir. Özellikle düşük gelirli ülkelerde ve kırılgan topluluklarda eşitsizliklerin giderek derinleştiği vurgulanmaktadır.

Erişim adresi: <https://www.who.int/publications/m/item/progress-on-household-drinking-water--sanitation-and-hygiene-2000-2024--special-focus-on-inequalities>

THE STATE OF FOOD SECURITY AND NUTRITION IN THE WORLD 2025 (SOFI 2025) / FAO, IFAD, UNICEF, WFP, WHO - TEMMUZ 2025

SOFI 2025 raporu, küresel açlık, gıda güvencesizliği ve çocuk beslenmesine dair güncel verileri ve eğilimleri sunmaktadır. Bu yılın teması: Yüksek gıda fiyat enflasyonu.

Farklı gıda gruplarında yaşanan fiyat artışlarının, sağlıklı bir diyetle erişim üzerindeki etkisi detaylı biçimde incelenmektedir. Rapor, yüksek fiyatların özellikle düşük gelirli gruplarda besleyici olmayan ancak ucuz gıdalara yönelimi artırarak beslenme kalitesini düşürdüğünü ortaya koymaktadır. Ayrıca, ülkelerin bu fiyat şoklarına karşı geliştirdiği politika yanıtları, etkili müdahale örnekleri ve bu müdahalelerin kısa ve orta vadeli sonuçları analiz edilmiştir.

Erişim adresi: <https://openknowledge.fao.org/items/ea9cebff-306c-49b7-8865-2aef3bfd25e2>

THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS REPORT 2025 / BM - TEMMUZ 2025

BM Sürdürülebilir Kalkınma Göstergeleri 2025 Raporu, 2030 Ajandası'na dair izleme ve değerlendirme sürecindeki güncellemeleri sunmaktadır. Küresel çerçevedeki gösterge sayısı 231'den 234'e yükseltilmiştir.

Erişim adresi: <https://unstats.un.org/sdgs/report/2025/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2025.pdf>

DSÖ'nün COVID-19 Dashboard'u, üye ülkelerin sağlık otoriteleri tarafından gönderilen s rveyans verileri ve resmi kaynaklar üzerinden her 7–28 günlük dönemde güncellenmektedir.

Erişim adresi: <https://data.who.int/dashboards/covid19/summary?n=o>

GÜNCEL ARBOVİRAL HASTALIKLAR REHBERİ (TEMMUZ 2025) & SITMA KILAVUZU (AĞUSTOS 2025)

DSÖ, zoonotik hastalıklar arasında yer alan arboviral enfeksiyonlar ve sıtma için güncellenmiş iki rehber yayımladı. Her iki belge de klinik yönetim, tanı, tedavi ve halk sağlığı açısından korunma/kontrol stratejilerini entegre bir şekilde ele alıyor.

Arboviral Hastalıklar Rehberi Erişim adresi:
<https://www.who.int/publications/i/item/9789240111110>

Sıtma Kılavuzu Erişim adresi: <https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/382254/B09514-eng.pdf?sequence=1>

SAVING LIVES, SPENDING LESS: THE GLOBAL INVESTMENT CASE FOR NONCOMMUNICABLE DISEASES / WHO - EYLÜL 2025

Bulaşıcı olmayan hastalıklar (BOH) ve ruh sağlığı sorunları, dünya genelindeki ölümlerin büyük bir kısmını oluşturmakta olup, bu ölümlerin %75'i düşük ve orta gelirli ülkelerde görülmektedir. Bu da yılda yaklaşık 32 milyon erken ölüm anlamına gelmektedir.

Rapor, "Best Buys" olarak adlandırılan 29 maliyet-etkin müdahale  nerisi sunmaktadır. Bunlar arasında:

- Tütün ve alkol vergilerinin artırılması,
- Çocukları hedefleyen zararlı pazarlamaların kısıtlanması,
- Tuz ve trans yağ azaltımı,
- HPV aşılması ve serviks kanseri taramaları,
- Hipertansiyon ve diyabetin birinci basamakta etkin yönetimi gibi uygulamalar yer almaktadır.

Rapor, 2010–2019 döneminde BOH kaynaklı ölüm oranlarında birçok ülkede ilerleme sağlandığını belirtse de, son yıllarda bu ivmenin yavaşladığını ve daha iddialı uygulama ve finansman modellerine ihtiyaç olduğunu vurgulamaktadır.

Erişim adresi: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240115859>

TUİK TEMMUZ - EYLÜL AYLARI HABER BÜLTENLERİNDE YER ALAN BAZI HABERLER

SOSYOEKONOMİK SEVİYE, 2023

Sosyoekonomik seviye (SES), gelir, eğitim süresi ve meslek bilgilerine göre hesaplanıyor.

- En yüksek SES skoruna sahip ilçeler: Çankaya, Kadıköy, Beşiktaş, Etimesgut, Nilüfer, Bakırköy, Güzelbahçe.
- En düşük skora sahip ilçeler: Çamoluk, Derebucak, Doğanşar, Felahiye, Dikmen, Pınarbaşı, Bayramören.
- Türkiye’de A+/A SES grubundaki hane halklarının %28,6’sı İstanbul’da, %11,5’i Ankara’da, %6,7’si İzmir’de yaşıyor.

Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Socioeconomic-Status-2023-57942>

HAYAT TABLolarI, 2022-2024

- Türkiye’de doğuştan beklenen yaşam süresi: 78,1 yıl
- Kadınlar erkeklerden ortalama 5,2 yıl daha uzun yaşıyor.
- Ancak sağlıklı yaşam süresi erkeklerde kadınlardan 2,6 yıl daha uzun.
- Eğitim düzeyi arttıkça yaşam süresi de artıyor.

Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hayat-Tablolar%C4%B1-2022-2024-54081>

İÇ GÖÇ İSTATİSTİKLERİ, 2024

- En çok göç alan iller: İstanbul, Ankara, İzmir
- En az göç alan iller: Ardahan, Bayburt, Tunceli
- En çok göç veren il: İstanbul
- En yoğun hareketlilik: 20–24 yaş grubu → Nedeni: eğitim

Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=%C4%B0%C3%A7-G%C3%B6%C3%A7-%C4%B0statistikleri-2024-54082>

TUİK TEMMUZ - EYLÜL AYLARI HABER BÜLTENLERİNDE YER ALAN BAZI HABERLER

DÜNYA NÜFUS GÜNÜ, 2025

Birleşmiş Milletler nüfus tahminlerine göre 2024 yılında en kalabalık üç ülke dünya nüfusunun %39,4'ünü oluşturuyor.

1. Hindistan: 1,45 milyar
2. Çin: 1,42 milyar
3. ABD: 345 milyon

Bazı Demografik Göstergeler	Türkiye	AB-27*	Dünya
Çocuk nüfus oranı (0-14 yaş, %)	25,5	17,6	29,6
Genç nüfus oranı (15-24 yaş, %)	14,9	10,6	15,6
Yaşlı nüfus oranı (65+, %)	10,6	22,0	10,2
Toplam doğurganlık hızı (çocuk/kadın)	1,48	1,42	2,25

*: Avrupa Birliği ülkeleri ortalaması.

Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=D%C3%BCnya-N%C3%BCfus-G%C3%BCn%C3%BC-2025-54078>

9. ULUSLARARASI • 27. ULUSAL

HALK SAĞLIĞI KONGRESİ

10 - 13 Aralık 2025 / Akka Hotels Antedon - Antalya

Kongre Kursları

GÖZLEMSSEL ARAŞTIRMALARA YÖNELİK ELEŞTİREL MAKALE OKUMA

HALK SAĞLIĞI PROFESYONELLERİ İÇİN RUH SAĞLIĞI: PSİKOLOJİK DAYANIKLILIK

HAVA KİRLİLİĞİ ARAŞTIRMALARINDA AIR-Q İLE SAĞLIK ETKİSİ HESAPLAMA

NİTEL ARAŞTIRMALARDA İLERİ BECERİLER

ÖZ BİLDİRİM ÖLÇEKLERİNİN KÜLTÜREL UYARLAMASI VE KLASİK PSİKOMETRİK ANALİZLER

SAĞLIK ALANINDA ARAŞTIRMA PLANLAMA VE YAZMADA BÜYÜK DİL MODELLERİNİN KULLANIMI

SİSTEMATİK DERLEME VE META-ANALİZ

TOPLUM YÖNELİMLİ SAĞLIK HİZMETLERİ (TOYS)

**Kayıt için Son Tarih
05 Kasım 2025**

**Kurslar
kongre katılımcıları için
ücretsizdir.**

**Kayıt ve Detaylı Bilgi için
www.uhsk.org/2025**

tmmob
makina mühendisleri odası

KAYNAK TEKNOLOJİSİ ULUSAL KONGRE VE SERGİSİ

14

buluşma

7-8 KASIM 2025

ANFA ALTINPARK FUAR VE KONGRE MERKEZİ
Altındağ / ANKARA

SAYIKLAMALAR

Prof. Dr. Servet Aker

CHATGPT ve MR. SPOCK ve DR. MCCOY

“Üzgünüm ama bu konuda yeterli veri bulunmamaktadır.” ChatGPT

“Mantık tek rehberimizdir.” Mr. Spock

“Ben bir doktorum, yürüyen merdiven değilim.” Dr. McCoy

Yapay zekâ (YZ), insan zekâsının belirli işlevlerini taklit eden bilgisayar sistem ve yazılımlarını ifade etmektedir. YZ, verileri işleyerek karar alabilen, örüntüleri tanıyabilen ve deneyimlerden öğrenebilen algoritmaların genel adı olarak kullanılmaktadır. Bu sistemler, belirli görevleri insanlar gibi -hatta kimi zaman daha yüksek başarıyla- yerine getirmek üzere tasarlanmıştır.

ChatGPT, OpenAI tarafından geliştirilen, GPT (Generative Pre-trained Transformer) mimarisine dayalı büyük dil modeli tabanlı bir yapay zekâ uygulamasıdır. Geniş ölçekli metin veri setleri üzerinde önceden eğitilmiş, insan geri bildirimleriyle optimize edilmiş ve istatistiksel olasılık hesaplarına dayalı olarak en uygun kelime dizisini tahmin ederek yanıt üreten bir sistemdir.

Star Trek (Uzay Yolu), 1966 yılında yayımlanmaya başlayan ve USS Enterprise mürettebatının uzaydaki keşiflerini konu alan kült bir bilimkurgu

dizisidir. Dizi yıllarca televizyonda yayınlanmış, sinemaya defalarca aktarılmış, video oyunları oluşturulmuş ve dünya çapında popüler kültür fenomeni haline gelmiştir. Klasik serinin (1966-1969) öne çıkan üç önemli karakteri Kaptan James Kirk, Bilim Subayı Mr. Spock ve Başhekim Dr. Leonard “Bones” McCoy’dur.

Mr. Spock, Vulcanlı bir baba ile dünyalı bir annenin çocuğu olarak doğmuş; iki dünya arasında kalmış bir karakterdir. Vulcanlılar duygularını bastırıp yalnızca mantıkla hareket ederken, insanlar tutkulu ve duygusaldır. Spock, çocukluğundan itibaren bu iki kimlik arasında bir çatışma yaşamıştır. Vulcan’lar onu “yarı insan” diye küçümserken, insanlar ise soğuk ve mantıklı tavrını garipsemektedir. Bu nedenle Spock, ne tam anlamıyla Vulcan ne de bütünüyle insan kabul edilebilecek bir figürdür. Onu epistemolojik açıdan önemli kılan husus, yalnızca USS Enterprise’in bilim subayı olması değil; aynı zamanda “bilginin

doğası”, “gerçeğin nesneliliği” ve “duyguların bilişsel süreçlere etkisi” gibi felsefi soruların temsilcisi olmasıdır.

Dr. Leonard McCoy, Star Trek evreninin en önemli karakterlerinden biridir. USS Enterprise’in başhekimisi olan McCoy’un lakabı “Bones” tur. Bu lakap, “sawbones” (cerrah) ifadesinin kısaltılmış hâlidir.

Gelecekte sağlık alanında yapay zekânın etkisi kaçınılmazdır. Hekimlik felsefesi ve uygulamaları yeniden şekillenecek; veri analizi ve istatistiksel yaklaşımlar ön plana çıkacaktır. Bu dönüşümde, hekimlerin bir yapay zekâ uygulaması mı olacağı, yoksa Mr. Spock ya da Dr. McCoy gibi farklı mesleki rollere mi evrileceği tartışması önem kazanacaktır.

Bu yazı, geleceğin hekimini Star Trek bağlamında öngörmeye yönelik bir değerlendirmedir.

Star Trek dünyasında, McCoy duygusal, insancıl ve empatik yönü güçlü bir karakter sergiler. McCoy,

tıp pratiğinde empati, insancılık ve sezgiyi ön plana çıkararak bir yaklaşımı temsil etmektedir. Klinik kararlarında gözlem, iletişim ve insana dokunma önceliklidir. Teknolojiyi destekleyici bir araç olarak görmesine karşın, hekimliğin özünü insan merkezli değerlerde bulur. Bu bağlamda McCoy, klasik hekimlik anlayışının temsilcisi olarak değerlendirilebilir. Ancak, sezgilerine aşırı güvenmesi ve teknolojik yeniliklere karşı temkinli yaklaşması, yönteminin sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

Spock’ın yaklaşımı ise rasyonalite ve analitik düşünceye dayanmaktadır. Karar alma süreçlerinde salt mantık ve olasılık hesaplarını temel almakta, duygusal unsurları ise irrasyonel ve yanıltıcı faktörler olarak değerlendirmektedir. Bu bağlamda Spock’ın epistemolojisi, toplumsal fayda ve mantıksal sonuçları bireysel duygulara tercih eden bir yapı arz etmektedir. Bununla birlikte, empati eksikliği ve bireysel farklılıkları göz ardı etme eğilimi, yaklaşımının zayıf yönleri olarak öne çıkmaktadır.

Yapay zekâ destekli hekimlik, günümüzde giderek önem kazanan bir paradigma olarak karşımıza çıkmaktadır. Büyük veri setlerinin işlenmesi, makine öğrenmesi ve istatistiksel modelleme teknikleri sayesinde tanı, tedavi ve öngörü süreçlerinde teknoloji merkezi bir rol üstlenmektedir. Bu sistemler, doğrudan hekim-hasta etkileşimine müdahale etmeyip, veri analizi yoluyla klinik karar süreçlerine destek sağlamaktadır. Ancak mahremiyet, veri güvenliği ve algoritmik önyargılar bağlamında önemli etik tartışmalar gündeme gelmektedir.

Bu noktadan itibaren, McCoy'un insancıl yaklaşımı bir kenara bırakıldığında, Spock ve ChatGPT karşılaştırması öne çıkmaktadır. Spock, mantığın dramatize edilmiş içselleştirilmesini temsil ederken, ChatGPT dilin matematiksel ve istatistiksel bir yansımasıdır. Spock'ın rasyonalitesi bilinçli bir seçimdir; ChatGPT'nin "duygusuzluğu" ise yapısal bir zorunluluktur. Spock, kararlarını tümdengelimci mantıkla şekillendirirken; ChatGPT, geniş ölçekli veri setlerinden öğrenilmiş olasılıklara dayalı, olasılık temelli yanıtlar üretmektedir.

Spock'ın duyguları bastırma eğilimi, karakterine epistemolojik bir derinlik kazandırmaktadır. ChatGPT ise duyguları deneyimlememekle birlikte, dil düzeyinde empatiyi simüle eden yanıtlar üretebilmektedir. Dolayısıyla Spock bilinçli rasyonalitenin; ChatGPT ise simülatif bilgi akışının temsilcisidir.

Spock, bilginin kesinliğini ve formüsel mantığı önemserken, ChatGPT doğruluktan ziyade dilsel

uygunluğu öncelemektedir. Bu yönüyle Spock içsel bir hesaplaşmayı, ChatGPT ise dışa dönük bir anlatı üretimini temsil etmektedir. Ayrıca Spock etik sorumluluk bilinciyle hareket eden bir karakterdir; ChatGPT ise ürettiği yanıtların doğruluğunu veya anlamını kavramaksızın işleyen bir sistemdir.

Spock'ın ölümü, Star Trek evreninde dönüm noktalarından biridir. Genesis Projesi sırasında USS Enterprise'in kurtuluşu için warp çekirdeğinin yeniden hizalanması gerekmektedir. Ölümcül radyasyon riskine rağmen Spock çekirdeği onararak gemiyi kurtarır; bu süreçte hayatını kaybeder. Onun son sözleri, "The needs of the many outweigh the needs of the few... or the one." şeklindedir. Bu sahne, mantıkla yaşayan bir karakterin fedakârlıkla duygusal bir karar almasının sembolik önemini vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, ChatGPT, Spock'ın "mantık makinesi" yönünü andırırsa da bilinç, deneyim ve etik karar alma kapasitesinden yoksundur. Bu bağlamda geleceğin "ideal hekimi", McCoy'un empatik yaklaşımını, Spock'ın rasyonalitesini ve yapay zekânın hesaplama gücünü bir araya getirebilen bir sentezle mümkün olabilecektir. Empati yoksunluğu hekimliği "soğuk bir makine pratiği"ne dönüştürürken; mantıksız empati hataya açık bir yaklaşım yaratabilir. İnsandan kopuk algoritmalar ise etik sorunlara yol açabilir. Bu nedenle bütünsel bir hekimlik anlayışı, söz konusu üç unsurun dengeli birleşimi ile gerçekleştirilebilir.

EUROPEAN
PUBLIC
HEALTH
CONFERENCE

18th European Public Health Conference

**11-14 November 2025
Helsinki, Finland**

<https://ephconference.eu/index.php>

İZLER

Prof.Dr. Nazım Ercüment Beyhun

MİSKİN

Kelimeler ne kadar tanımlar bizleri, ya da bizler kendimizi kelimelerle tanımlamak istesek nasıl tanımlarız? Hangi kelimeleri hangi nedenlerle seçeriz? Başkaları bizleri hangi kelimelerle tanımlar?

Bu yazıda bir kelimedenden yola çıkarak vazgeçilenleri ve vazgeçenleri hatırlatmak istedim sizlere.

Kimdir bu miskinler?

Toplumdan dışlanan, şehirlerden kırsala sürülen, korkulan, görüldüğü zaman yol değiştirilen, yürüdüğü yollarda esen rüzgârın yönüne göre yürüdüğü tarafa bile karışılan bu insanlar kimler. Kim bu vazgeçilenler?

Bir hastalığınız olduğunu düşünün, el parmaklarınızı, burnunuzu kaybediyorsunuz, vücudunuzun şekli değişiyor ve herkes size korkuyla bakmaya başlıyor. Sizi görmek istemiyor, gördüğü zaman yolunu değiştiriyor.

Zorla sevdiğiniz insanlardan uzaklaştırılıyorsunuz. Şehirlerden sürülmeniz için fermanlar çıkarılıyor, belli mekanlarda yaşamaya mecbur bırakılıyorsunuz.

Çalışamıyorsunuz, bırakın çalışmayı kalmak zorunda bırakıldığınız mekanların bile sadece avlusuna çıkabiliyorsunuz hava almak için. Sizinle aynı kaderi taşıyanlarla aynı mekanlara kapatılıyorsunuz, dışarı çıkmamız gerektiğinde insanların sizi fark etmesi ve size yaklaşmaması için belli başlı kıyafetler giymek zorunda bırakılıyorsunuz.

Belki bir süre sonra siz de mecburen kabulleniyorsunuz bu durumu. Ne yaşadığınızı anlayamıyorsunuz, neden böyle olduğunu, belki de gerçekten toplumun genel olarak kabul ettiği gibi Tanrı tarafından cezalandırıldığınızı düşünüyorsunuz. Size diyorlar ki Tanrı seni toplumun işlediği günahların bir gazabı olarak gönderdi. İcinizden niye böyle olsun diye hissediyorsunuz ama ne düşüneceğinizi ve ne söyleyeceğinizi şaşırıyorsunuz. Korkuyorsunuz ya hastalığım en sevdiğime geçerse diye. Ya onlar da benimle aynı kaderi paylaşırsa diye endişeleniyorsunuz ve icinizden olsun varsın ben onları kaybetsem de en azından onlar hastalanmadı diye sevinebildiğiniz kadar seviniyorsunuz.

Yüz yıllar geçiyor, bu hastalığı taşıyanların kaderi çok da değişmiyor. Acziyet içinde kaldığınız için sizinle aynı hastalığı olanlara miskinler denmeye başlıyor. İçinde yaşamak zorunda bırakıldığınız mekana miskinler tekkesi deniyor. Ama nasıl yemek yiyeceksiniz, hayatınızı nasıl idame ettireceksiniz. Size yardım etmek için bazı vakıflar destek oluyor ama işler her zaman yolunda gitmiyor. Ödenekler yetmiyor, aç kalıyorsunuz belki. Belki dilenmek zorunda kalıyorsunuz çünkü sizi kimse çalıştırmıyor. Hangi hastalıktan muzdarip bu miskin diye tanımlananlar.

Korkular hep devam ediyor. Hastalıkların nedenleri anlaşıldıkça hastalığınızın bulaşıcı bir hastalık olduğu anlaşılıyor ama yine de akıl ve ruh sağlığı hastanesinde kalmak zorunda bırakılıyorsunuz, size özel koşullar oluşturuluyor ve sadece hastalığınız belli bir iyileşme düzeyine gelince çıkmanıza izin veriliyor. Zaman geçiyor hastalığınızın tedavisi bulunuyor ve bulaşıcı bir hastalık olmasına rağmen aslında çok zor bulaştığı anlaşılıyor. Hastalık toplumda giderek azalıyor ve neredeyse hiç görülmemeye başlıyor. Sonra siz bunları okurken düşünüyorsunuz öyleyse bunca yüz yıllar boyunca bu acılar niye çekildi diye.

Kelimeleri alışlagelen anlamlarından öte de kullanabiliyoruz bazen.

Acziyet içinde kalan bu hastaları tanımlamak için kullanılan bu kelimeyi birisi çıkıyor ve yukarıdaki bağlamından tamamen farklı şekilde kendisini tanımlamak için kullanıyor. Diyor ki,

**“Adımız miskindir bizim
Düşmanımız kindir bizim
Biz kimseye kin tutmayız
Kamu alem birdir bize**

**Biz dünyadan gider olduk
Kalanlara selam olsun
Bilmeyen ne bilsin bizi
Bilenlere selam olsun”**

**Peki kim bu kendine miskin diyen, diyenler?
Niye kendilerine miskin diyorlar? Bunlar
vazgeçenler mi yoksa? Vazgeçmişlerse
nelerden vazgeçiyorlar?**

**Sonra başka birisi çıkıyor ve bu dizeleri
besteliyor. Kim bu besteci? Nefis bir şarkı.**

**Soruların cevabı mı? Ama hep yazardan
beklenmez ki cevaplar.**

**Bilmeyenler ve merak edenler araştırsın
diyelim,**

Bilenlere selam olsun.

Yararlanılan kaynaklar:

1. Serdar M. Ortaçağ Avrupasında Tanrının Laneti Cüzzam ve Cüzzam Evleri. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi. 2014: 100-110.
2. Tüzün N. XX. Yüzyılın Başlarında Osmanlı Devleti'nde Cüzzam Hakkında Bazı Tespitler. History Studies. 2012: 201-215.
3. Yıldırım N. Yunus Emre'nin eserlerinde seslenme ifadeleri. Dil Araştırmaları. 2022:30.
4. Çubukçu İA. Yunus Emre'nin Felsefesi. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi.1981:71.
5. Göçer K. Yunus Emre Aslında Ne Dedi? Turkish Studies. 2020: 817-842.
6. Aydoğan HA. Yunus Emre'nin Şiirlerinde Vahdet-i Vücut İnancı Bağlamında Evren, Yeryüzü ve İnsan İlişkisi. 2022.
7. Adımız Miskindir Bizim. Söz: Yunus Emre. Beste: Mazhar Alanson

İZMİR • TÜRKİYE

2025 IACR SCIENTIFIC Conference

IARC International Agency for Research on Cancer
REGIONAL HUB FOR CANCER REGISTRATION
NORTHERN AFRICA, CENTRAL AND WESTERN ASIA

**Bridging Continents and Data:
Cancer Registries for Cancer Control**

4-7 November 2025
Ege Palas Business Hotel
İzmir / Türkiye

2025 IARC Scientific Conference

4-7 November 2025
İzmir, Türkiye

<https://www.iacr2025.com/>

DÜŞÜNCE ODASI

Coşkun Bakar

OKUMUŞ ÇOCUKLAR...

"Tıp eğitimi, mühendishane ile arkasından gelecek olan harbiye, eğitimde ciddi bir kopuşu beraberinde getirecektir. Bir tarafta geleneksel olandan beslenen ve dini motifle yaşayan eskimiş ulema takımı, diğer tarafta çağdaş eğitimden beslenen, batı dillerini bilen, bir süre sonra fiziken batıyla temas eden, kültürel olarak da değişime açık yeni okumuş çocuklar ortaya çıkacaktı. Bu ikili yapı tanzimat, istibdat, sözde hürriyette giderek daha da ayrılacak, Cumhuriyet'in modern ve geleneksel yüzünü oluşturacaktı. Ve modern yüzünün kurmaya çalıştığı her neyse, halk kitlelerini arkasına alarak kesintisiz olarak iktidara sahip olan geleneksel yüz onu aşındırılmaya çalışılacaktı. Bugün yaşadığımız ve okumuş çocukların ülkeden kaçmak isteğini perçinleyen bu çelişki, yaklaşık iki yüz yıllık bir ayrışmanın, belki de tıbbiyeye dayanan çağdaş eğitim ayrıcalıklarının bir sonucu olarak karşımıza çıkmıştır."(*)

Nedendir bilinmez, milyonlarca yıl önce bir canlı iki ayak üzerinde durmaya çalıştı. Bu başlangıç noktası, diğerlerinden farklı olabilme çabasının bir sonucuydu. Ve tek örnek de olmayacaktı. Milyonlarca yıllık geleneksel sıradanlık rahatsızlık vermiş olmalı ki atalarımız eski alışkanlıkları bırakıp zor olanı tercih etti. Bu birileri tarih boyunca insanlığın yürüyeceği yolun öncüleri olacaklardı, bedelleri pahasına...

Birkaç milyon yıl içinde işin yüzü değişmeye başladı. Ön ayaklar ellere dönüştü. Beyin diğer canlılardan daha farklı becerileri yerine getirebiliyordu. Eksik yönlerini kapatacak ve onu doğada öne çıkarabilecek aletler yapmaya başladı ilkin. Ses çıkaran diğer canlıların yanında anlamlı sözlerle konuşmaya başladı sonra. *Ve beraberinde düşünmeye de başladı...*

Bir yandan da doğanın yaşamsal gerçeklikleriyle yüzleşmek zorunda kalıyordu. Ailesi, arkadaşları ortadan kayboluyor ama o nereye gittiğini anlayamıyordu. Bir şey dikkatlerini çekti; vücut burada kalırken nefes bir yerlere gidiyordu. Ruh diye isimlendirdi nefesi (Pneuma) ve ona ulaşmak için ritüeller yapmaya başladı. Birileri ruhlarla konuşmayı başardı ve onlardan haber getirdi. Sadece o değil tabii ki içinde yaşadıkları tabiatın da bir ruhu olmalıydı. Durduk yerde fırtınalar çıkıyor, gökyüzünden ateşler düşüyor, kuraklık oluyor ve hastalıklar görülüyordu. Bir yerlerde bunları yapan birileri olmalıydı, buldular da ve onların öykülerini anlattılar daha sonra...

Milyonlarca yıl önce ayağa kalkarak diğer canlılardan farklılaşan bir tür, şimdi başka bir yöne doğru yol alıyordu. Doğayla ilgili mit

*: Coşkun Bakar. "Cumhuriyet'in 100. Yılına Sağlık, Bilim ve Modernleşme Sancıları" başlıklı söyleşiden. 21 Ekim 2023, Çanakkale.

üretiyor, çocuklarına aktarıyordu. Böylece bir yandan içinde bulunduğu doğaya açıklama getirmeye çalışıyor, diğer yandan kabileyi bir arada tutacak anlatılar üretiyordu.

Bir süre sonra öyküleri yazanlar, ruhlarla konuşanlar, kılıç tutanlarla birlikte öyküleri inançlara dönüştürmeye başladılar. Büyük anlatılar, büyük hayaller ve inançlar kuruluyordu. Yanı başında saray ve tapınak ortaya çıkıyordu. Bu öyküler o kadar güzeldi ki, yazılı olmamalarına rağmen yıllarca kulaktan kulağa aktı. Öykülerin anlatıcıları o kadar güzel süsleyebiliyorlardı ki insanlar, onların peşinden sürüklenmeye başladı. Böylece çok uzun zaman geçti...

Büyücüler sadece öyküler anlatıp ruhlarla görüşmüyordu, gökyüzüne bakıp yıldızların hareketlerini izliyordu. Yıldızlar sayesinde kehanetlerde bulunurken takvim de yapmışlardı. Ya da otları karıştırıp şifalı ilaçlar yapıyorlardı. Daha şimdiden gökyüzü, matematik, şifacılıkla ilgili birçok şey öğrenmişlerdi.

İşte tam da burada ortaya çıktı okumuş çocuklar... Büyücülerin şiirleri sıradan insanlar için ne kadar heyecan verici olsa da bazılarını tatmin edemedi. Kaos ve ardından gelen Hesiodos'çu açıklamalar Miletos'lu okumuş çocukların aklına yetişemedi. Evrenin öyküler dışında başka bir açıklamasını aramaya başladılar.

Önce evrenin nasıl ortaya çıktığı sorusu soruldu. Artık cevap eskisi gibi öykülerden gelmiyordu. Doğanın içinden bir ilk neden (arkhe), başlangıç noktası aradılar. Homo Sapiens ayağa kalkmasından ve toprağı eşelemesinden bu yana bir kez daha farklılaşıyordu. Bu defa bilgeliğin (sophia) peşinde koşmaya başladılar. Ve ilk andan itibaren bu aşk onları diğerlerinden ayırdı. Öte yandan bu farklılık tarih boyunca toplum ile

iktidarlar tarafından onaylanmadı. Bu insanlar toplumun o güne kadar alıştığı geleneksel anlatılar üzerine konuşuyor, doğru bilinen ne varsa sorgulamaktan çekinmiyorlardı. Bunun bir karşılığı olacaktı... *Bu çocuklar akıllarını kullanarak doğayı yani tanrısal olanı açıklamaya yelteniyorlardı. Birileri hadlerini bildirmeliydi, öyle de oldu...*

Daha yolun başında ortaya çıktı, gelenekselin okumuş çocuklarla olan sorunu. Yıldızları incelerken çukura düşen biriyle hizmetçisi dalga geçti. Bir başkası, güneşin ve ayın dünya gibi bir yer olabileceğini söylediğinde, tanrılara hakaret ettiği gerekçesiyle yargılandı ve kaçmak zorunda kaldı.

Hiç kabına sığmıyordu bu çocuklar, şimdi de insan ile ilgili olanı sorgulamaya başlamışlar ve insanı hiçbir şey bilmediği gerçeği ile yüzleştirmişlerdi. Büyük hadsizlikte ve en ağır cezayı aldı, idam edildi. Diğer bir okumuş çocuk rasyonel sayıları kutsayan bir cemaati rasyonel olmayan bir sayıyla yüzleştirdiğinde aynı akıbeti yaşadı; ölüm... *Bir başka okumuş çocuk ki -o bir de kadındı- cinsiyeti bile tek başına yeterliydi rahip sınıfının öfkesi için, parçalanarak katledildi.*

Basra'da dini akideleri zahiri anlayışın dışında yorumlayan bir grup okumuş çocuk, kalabalıkların ve iktidarın inancını sorgulama cüretini gösterdi. Ardından siyasi bir kavganın ortasına düştü ve acımasızca tasviye edildi. Mezopotamya çölleri binlerce yıl sonra yeniden bir vahaya dönecekti ki çöl tozlarının altında kaldı. Vahanın sararmış toprağına Kurtuba'lı bir okumuş çocuk su vermeye kalktı ancak yetişemedi. Onun su testisi öğrencileri tarafından Paris'e ulaştı.

Bu sefer de o güne kadar inanılan hâkim kozmolojik tasarımın yanlış olduğunu gördü

Görsel yazar tarafından Google Gemini kullanılarak oluşturulmuştur

birileri. Kilise, kutsamamış mıydı bu öğretiyi? Hesap yine okumuş çocuklara çıktı, kimi ateşe atıldı kimi ev hapsine. Zira hiç üstlerine vazife değildi dünyanın evrendeki yerini sorgulamak...

Günümüzden iki yüzyıl önce bu topraklarda gelenek o kadar güçlü örgütlenmişti ki başka bir resme bakılmasına olanak tanımıyordu. Öte yandan bu sefer durum farklıydı. Çok yakınlarda bir yerlerde başka okumuş çocuklar kendi geleneklerini yıkmış, ardı ardına yeni resimler yapmaya girişmişlerdi.

Okumuş çocukların akılları üzerinde yeni bir uygarlık ortaya çıkarken, bu topraklarda gelenekselden beslenen, yüzlerce yıllık koca çınar günden güne çürümekteydi.

Eski hikayeler medresede hekimlik yapan çocukları tatmin etmiyordu. Böylece değiştirdiler hekimlik okulunun eğitimini ve girdiler yeni bir yola. Orduya ve koleraya acilen, çağdaş tıbbı bilen tabip lazımdı. Bu yüzden mi bilinmez, geleneksel olan ses çıkaramadı tıbbiyenin açılmasına. Çok geçmeden bu okullar için öğrenci yetiştirmek

adına yeni mektepler açıldı. Fransızca eğitim sayesinde çocuklar sadece tıpla değil dünya ile de karşılaşmışlardı. Efsaneye göre Prometheus Zeus'un ateşini nartheks içinde saklamış ve insanlara sunmuştu. Tıbbiyeli de Prometheus gibi, Fransızca ders kitapları arasına sakladığı çağdaş kültürü İmparatorluğa taşıyor ve yeni okumuş çocukların doğmasına ön ayak oluyordu: *"Yüksekokullar, padişaha sadakat ve ubudiyet ruhunu aşılacak biçimde yönetilmekle, hatta öğretmenler ve öğrenciler maaş ve ihsanlarla memnun edilmekle birlikte, bu onları köleleştirmekten ziyade asileştirmiştir. Tatminsizliğin ve aydınlanışın ilk yuvaları bu yüksekokullar olmuştur. Bu okulların kusuru, rejimin istediği ubudiyet ahlakıyatını veremeyişlerinde değil, öngörülmeleyen etkileri olan, siyasetle ilgisi olmayan Fransızca, matematik, fizik, biyoloji, iktisat, tarih gibi masum dersleri okutmalarındaydı. Bunların her biri, gözlerin önüne yeni ufuklar açıyordu. Abdulhamit'in dış siyaseti ve maliyesi imparatorluğun yıkılışının son koşullarını hazırlarken, okullar da onun ideolojisinin temellerini yıkıyordu. Bunun farkına varıldığı zamanlarda öğrenciler üzerindeki kontrol sertleşiyor, fakat bu da olumlu sonuçlar vermekten çok olumsuz sonuçlar yaratıyordu. Vaktiyle Namık Kemal'in Abdulhamit'e yaptığı uyarıda öngördüğü şey olmuştu: 1889'dan 1908'e kadar hafiye ordusuyla asi gençlik arasında yirmi yıla yakın süren bir savaş başladı. (*)*

Okumuş çocuklar, gelenekselin eskittiği topraklarda böyle ortaya çıktı. Yeniden başladı çağdaş sorgulamalar. Onlar kader efsanesinden tatmin olmuyorlardı. Böylece ele aldılar kaderlerini; kolerada, istibdatta, meşrutiyette, mütarekede ve savaşta... Mustafa Kemal'le birlikte Bandırma'da, mandanın karşısında Sivas'ta, Büyük Millet Meclisi'nde Ankara'da...

Cumhuriyet'le birlikte sıtmanın, veremin, çiçeğin karşısında yer aldılar önce. Sonra Anadolu'daki çocuklara kitap götürdüler. O sayede önce anneannem ziraat mektebinde, annem öğretmen okulunda, ben de tıbbiyede okuyabildim, birçokları gibi.

Öte yandan çileleri de yanı başlarında dolaştı okumuş çocukların. Buna rağmen sorgulamayı bırakmadılar. Yüzyıl önce Kastamonu Lisesi'nde evrim anlatılar diye yargılandılar. Kız çocuklarını okutma sevdasına düştüler, hasta yataklarında evleri basıldı. Türkçe'yi dünyanın en büyük ödül salonlarına taşıdılar, ülkelerine gelemediler. Kendi topraklarında değil ama başka ülkelerde ödüller aldılar, aşilar geliştirdiler...

Tarih boyunca kaderleri hep benzer oldu kendileri başkalarının kaderlerini yıktıkça; gelenekseli sorgulamanın, başka yolları görebilir olmanın bedelini ödediler. Zeus'un Prometheus'a yaptığı gibi ciğerleri kartallara sunuldu. Buna rağmen efsanede olduğu gibi her seferinde yeniden ve yeniden canlandılar, okumuş çocuklar...

*: Niyazi Berkes. Türkiye'de Çağdaşlaşma. Yayına Hazırlayan Ahmet Kuyaş. İstanbul; Yapı Kredi Yayınları, 2014:367-368.

Metal **ESWS**

METALURJİ SEKTÖRÜNDE 2. ÇALIŞAN GÜVENLİĞİ ve ESENLİĞİ SEMPOZYUMU

2nd Employee Safety and Wellbeing Symposium in Metallurgy Sector

www.esws-mtm.com esws@esws-mtm.com [f esws-mtm](https://www.facebook.com/esws-mtm) [X esws_mtm](https://www.x.com/esws_mtm) [@ esws_mtm](https://www.instagram.com/esws_mtm) [in esws-mtm](https://www.linkedin.com/company/esws-mtm)

13 - 14 KASIM 2025 İSTANBUL
İTÜ, Süleyman Demirel Kültür Merkezi

İTÜ
desteğiyle / supported by

METEM 10th

UCTEA Chamber of Metallurgical and Materials Engineers' Training Center
TMMOB Metalurji ve Malzeme Mühendisleri Odası Eğitim Merkezi

FOTOĞRAF LÖYKÜ

Dünya Barış Günü, savaşın yıkıcılığına karşı, tüm dünyada barışın, dostluğun ve dayanışmanın önemini hatırlamak amacıyla ilan edilen gün. İçinde az da olsa İkinci Dünya Savaşının başladığı gün olan 1 Eylül 1939'un acı hatırasını da taşır. Bu fotoğrafı 01 Eylül 2025 saat 19.02'de çektim. İzmir, Karaburun Ambarseki Köyünde Kavimler Kapısı isimli sanat atölyesindeyiz. Fotoğraf Martı&Maria Solo oyunu sonrasında, kadrajda Yönetmen Şihali Yalçın ve oyuncu Mürüvvet Barış yer alıyor.

Bugün Kavimler Kapısında Dünya Barış Günü etkinlikleri kapsamında önce Çehov'un "Üç kızkardeş" oyununu izledik. Sonra Ritimaster Müzik Grubunun "Şeyh Bedreddin Destanı" şiirini dinledik. Ve son olarak Martı&Maria Solo oyunu.

Fotoğrafa ilişkin teknik bilgiler:

- F durağı: F/3.2
- Poz süresi: 1/40 sn
- ISO hızı: ISO-3200
- Odak uzunluğu: 31 mm

3K-Karaburun Kavimler Kapısı Ambarseki Köyü'nde en az yüz yıllık

eski bir zeytinyağı fabrikası. 1997 yılında yıkıntı halinde alınan bu mekân 2000'li yılların başından itibaren bir sanat merkezine dönüşüyor. Yeniden yapım esnasında binanın aslına sadık kalınıyor. Taş duvarlar yeniden örülüyor, üstü kapatılıyor, pencereler takılıyor. Zeytin ezmek için kullanılan taş değirmen, yağ çıkarmak kullanılan için pres olduğu yerde bırakılıyor, bakımı yapılarak korunuyor. Yaklaşık yüz metrekarelik birisi pervazsız pencere boşlukları ve taş zemini olan diğeri pencere, ahşap zeminli iki salon, eski iki zeytinhanesi. İki bina arasında küçük bir meydan, kenarda köy çeşmesi ve yüzlerce yıllık koca bir çınar.

Kavimler Kapısı'na bir yılı aşkın süredir haftada iki gün ritim çalışmaları için gidiyorum. Kapısını kendimiz açıyor çalışma bitince kapısını kilitleyip çıkıyoruz. Çayını şekerini ortak alıyor, bazı giderlerini ortak karşılıyoruz.

Temizliği birlikte yapıyoruz, 15-20 kişiyiz devamlı gelen. Arada farklı şehir hatta ülkelerden tiyatro sanatçıları geliyor, çalışıyorlar. Kapısı, sanat yapan herkese açık. Konserler veriliyor, tiyatro oyunları sahneleniyor. Sanat atölyeleri düzenleniyor. Bunların hepsinin ücretsiz olduğunu belirtmeye gerek yok sanırım.

Kavimler Kapısı'nın kullanımı sanatsever herkese açık olmakla birlikte tapuda bir de sahibi var, Şihali Yalçın. Tiyatro sanatçısı, oyuncu, yönetmen ve biraz da feylesof... Özellikle yaz ayları olmak üzere yılda birkaç ay burada kalıyor, bazen Memleketin birçok iline ilçesine tiyatro gösterileri sunmak üzere gidiyor. Sair zamanlarda çoğunlukla Hollanda veya diğer ülkelerde sanatını icra etmeye devam ediyor.

Şihali ile geçen yıl tanışmamıza karşın oturup uzun muhabbet edememiştik. Ağustos ayında üzüm

asmasının altında sohbet ettik. Şihali söze şiirle başladı: -“*Velim aydur dört kitaptan evveli. Şeyhoğlu Bedreddin Bektaş-ı Veli. Ortaklar adına didemin seli. Canlar gider bizim Dede Sultan’a.*” Nazım Ustanın Şeyh Bedrettin Destanını 1968-1970’li yıllarda İstanbul’da üniversite koridorlarında söyledik, halen birçok satırı hafızamda. “*Velim aydur dört kitaptan evveli*” mısrası benim yaşam görüşümün temelinde yer alan eşitlik ve kardeşlik gibi duyguların dört kitaptan öncesine dayandığını anlatır. Hatta “kısa çöp uzundan hakkını alacak” da bu dizelere dâhildir bence.

Ben 1948 doğumlu, Ermenekli Deli İbrahim’in oğlu Şihali Yalçın. Adımı benden sonra kim taşıyacak, alacak bilmiyorum. Bizim kökenimiz Karamanoğulları Beyliğine dayanır. Tahtacıyız.

Karamanoğulları Beyliği 1474 yılında Osmanlıya bağlanıncaya kadar Osmanlıya en çok kafa tutan beyliktir. 1453 İstanbul’un fethinde esir düşen Rumlardan olan Mehmet Paşa 1466 yılında ikinci vezir olmuştur. Aynı yıl Rum Mehmet Paşa komutasında Karamanoğulları Beyliğine saldıran ordunun başına geçmiştir. 72 milletin yaşadığı, İpek Yolunun geçtiği bu topraklara “ne taş üstünde taş ne omuz üstünde baş isterim” fetvasıyla yapılan sefer sonrası beylik çok ağır zarar görmüştür. Bu kıyım ve talan tarihe geçmiştir. Osmanlı egemenliğinden sonra “Şalvarı şaltak Osmanlı. Eğeri kaltak Osmanlı. Ekende yok biçende yok. Yiyende ortak Osmanlı” durumunun bir benzeri

yaşanmıştır beylik bölgesinde. Yerleşik yaşamayı sevmeyen yörük damarlı halk bütün bu olanların üstüne zulüm de görünce göç etmiştir, bin bir yöne. Karamanoğulları Beyliğinden giden komşularımı bugün Balkanlarda da Girit’te de buluyorum. Ben 1975-76 yıllarında Ankara Sanat Tiyatrosunda - AST oyuncu olarak çalıştım, bu süreçte Ankara Eğitim Fakültesinde halk tiyatrosu eğitimi aldım. 1980 sonrası siyasi mülteci olarak Hollanda’ya yerleştim, o günden beri çoğunlukla orada yaşıyorum.

Biz yıllar önce buraya bir proje için geldik. Saip köyünde eski bir okul var, onu uluslararası sinema tiyatrosu atölyesi yapmak istiyorduk. Saip Köyündeki okul için bizi oyaladılar üç dört sene. Resmi kurumlar izin vermedi. Saip köyündeki bu okul sanatçıların eline geçse inanılmaz bir kültürel ortam olacaktı. Bir öğretmen vardı o söylemişti; *it samanın üstüne oturur ne kendi yer ne ata yedirir. At aç, yerse kışın kurtaracak kendini.* Yok... Bu okul da öyle çöküp gidecek. Buradaki bir kilisenin taşlarını kendi ihtiyaçları için kullandılar, bitirdiler. Yukarıda cıva fabrikasının orda Rumlardan kalma eski binalar vardı, taşını bırakmadılar, tahtasını bırakmadılar! Hep yıkım hep yıkım.

Saip Köyündeki okulu bize vermediler. Ama Karaburun Yarımadasında sanat yapacağımız bir mekân arayışını bırakmadık. Baktık ki olmayacak geldik, buralarda bireysel olarak ne olabilir diye aramaya başladık. Vakti zamanında bu zeytin

değirmeni 82 parselde ayrılmış. 51 parseli tek tapu, arazi toplam bir kaç dönüm. Babamdan kalan evi sattım biraz da kredi çektim, bütün mirasçılardan tek tek satın aldım, zor oldu bu süreç ancak değdi. Buralar Antik Yunan felsefecilerinin, Şeyh Bedreddin’in, Börklüce Mustafa’nın, Torlak Kemal’in yaşadığı topraklar.

Köyde tiyatro yapıyoruz, müzik yapıyoruz, dans ediyoruz. Bu canlılık için birçok kişi minnettar, teşekkür ediyor. Bazen arada bir kişi çıkıp bu ne gürültü diyebiliyor. Sanatı sevmemek bir hastalık bence ve buranın canlılığı onları tedavi edemiyorsa üzülüyorum. Artık öyle oldu ki hangi akrep zehirli anlar oldum. Köylünün çoğunluğu, cıvıltınız gidince biz burada çok yalnız kalıyoruz diyor.

Bugünlerde Martı&Maria Solo oyununun çalışmaları devam ediyor, yakında burada sahneleyeceğiz. Ben mitolojiyi çok severim. Bu oyunda Aristophanes’in MÖ 411 yılında yazdığı tiyatro tarihinin ilk savaş karşıtı oyunlarından birisi olarak kabul edilen Lysistrata oyunundan temalar var. Lysistrata kadınların lideri. Kadınlara diyor ki, bizim erkekler Trakya’ya, başka ülkelere gidiyor, sağa sola saldırıp ülkeyi büyütüyorlar. Biz buradaki toprakları bile tam olarak işleyemiyoruz, kendileri de çalışmıyor zaten. Geliyorlar buraya ellerinde kılıçlarla, öldürdük astık kestik, sonra hep yatıyorlar. Savaşa giderken evdeki oğullarımızı da alıp götürüyorlar. Ve çözüm olarak, bunlarla yatmayalım diyor. Özetle,

erkeklerinin savaştan dönmelerini beklemekten usanan kadınların savaflara son vermek için erkeklerle yataklarını paylaşmamakararı almaları öyküsünü aldık oyunumuza. İsa öncesi yazılan bir oyun. Yine geliyoruz barış gibi temel insanlık değerlerinin “*Velim aydur dört kitaptan evveli*”nde anlatıldığı gibi çok eskiden beri var olmasına.

Oyun, TKP'nin ilk merkez komitesi başkanı Mustafa Suphi'nin hem yoldaşı hem de eşi olan Maria Suphi ve daha birçok kadının yaşamından kesitler sunuyor. Biz yazdık... Biz diyorum, oyuncusu olan Mürüvvet Barış olmak üzere birçok kişi onlarca kitap okuyarak bu oyunu uzun sürede uyarladık, yazdık. Oyun bir yanılla 3K-Kavimler Kapısı (3K Mimast) öte yandan da STT Amsterdam-Modern Sanat Evinin ortak yapımı. Bu oyunda

Maria Suphi'ye özel olarak değiniyoruz. Maria, Karadeniz'in kuzey kıyılarından Novorossiysk'li bir devrimci. Bolşevik devrimi için savaşmış, Mustafa Suphi ile tanıştıktan sonra TKP'ye katılmış. Kurtuluş savaşının ilk yıllarında, Mustafa Kemal'e destek için Bakü'den Kars'a gelen TKP heyetinde yer almış. 28 Ocak 1921'den beri Mustafa Suphi ve arkadaşları anılır ama sanki tarihte Maria Suphi yaşamamıştır gibi hiç hatırlanmaz. Bu oyunla Maria Suphi başta olmak üzere tarihte mağdur edilen kadınları anlatmayı, anmayı amaçladık.

Geçen yıl bu oyunu Trabzon'da sahneledikten sonra gençler bize geldiler Lysistrata kitabını aramışlar bulamamışlar. Sonra araştırmış, bulmuş ve okumuşlar, beğenmişler. Yani savaş karşıtı bir oyun bu. Barış evrensel bir değer.

Nerede olursa olsun aynı duyguları taşıyoruz özünde. Yârin yanağından gayri her yerde her şeyde hep beraber diyebilmek öyle kolay değil. Benim yapmaya çalıştığım siyasal açıdan ne kadar farklı olursa olsun bulunduğum ortamlarda eşitlik, kardeşlik gibi duyguları yaşama geçirmek. Kendi teorik bakış açımdan kopmadan düşüncelerimi pratikte de uygulamak.

Son sözü fotoğrafçı olarak ben söyleyeyim; öyküsünü dinlediğim, bir yıldır yaşadıklarım, duyduklarım ve gördüklerim kadarıyla Şihali Yalçiner'in yârin yanağından gayri her yerde her şeyde hep beraber diyebildiğini gösteriyor. Kavimler Kapısının koordinatlarını da vereyim, çünkü burası kavimlere açılan bir yol; 38.614922 K, 26.520383 D.

A. Öner Kurt

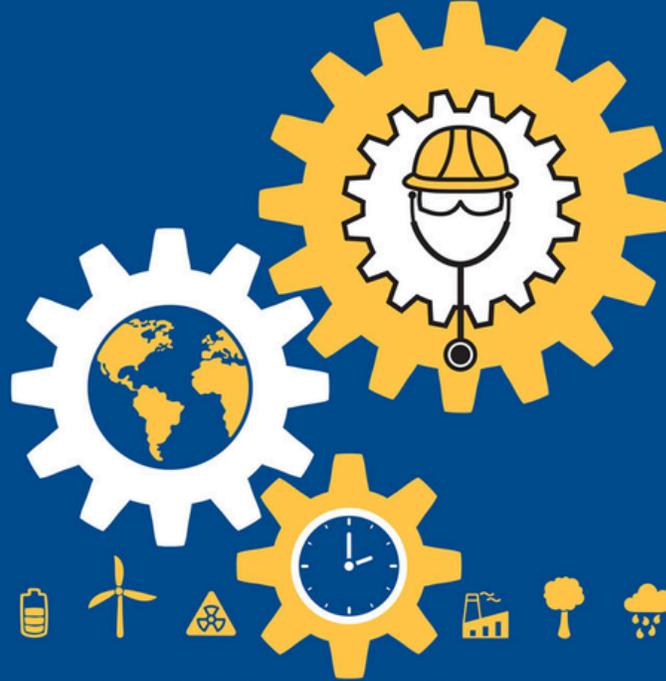
tmmob
makina mühendisleri odası

uctea
chamber of mechanical engineers

XII. İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ KONGRESİ VE SERGİSİ | XII. OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY CONGRESS AND EXHIBITION

*Dünyada ve Türkiye'de Değişimler, İSİG'de Örgütlenme
Changes in The World and in Türkiye, Organization in OSH*

22-25 EKİM/ OCTOBER 2025
SAAT/TIME 09:30-18:00

Yunus Emre Kültür Merkezi
(Emrah mah., İncirli, Basın Cd. No: 184, 06010 Keçiören/ANKARA)

isigkongresi@mmo.org.tr

Yazarken senindir sözcükler,
bittiğinde yazmak, herkesin olur...

MAVİ YAZILAR

Prof. Dr. Ferruh N. Ayoğlu

HANİ KALIR YA YÜREĞİN

Zamanın birinde, "Asya'dan gelip de Akdeniz'e bir kısrak başı gibi uzanan" o güzel toprakların güneybatısında, kendine saldırmayan hiçbir ülkeyle savaşmayan bir ülke varmış. Ana soyluymuş uzun zaman insanları. Işık Ülkesi derlermiş adına; Likya diye bilinir. Batıdaki sınırı Telmessos imiş, Apollon'un kehanet merkezi sayarlarmış; şimdilerde Fethiye derler adına. Bir de adası var denizden gelenleri karşılayan. En eski adı meçhul. Bir zamanlar Makri demişler adına; uzak, erişilmesi zor yer anlamında. rivayet odur ki bizimkiler geldiğinde dönmemiş dilleri Makri'ye, Meğri demişler adına. Sonralarda Şövalye Adası olmuş adı.

Önünde uzanan maviliğin, İblis Burnu ile Kurtoğlu Burnu arasındaki hatta kadar uzanan, bizim Fethiye Körfezi dediğimiz sularına Glaucus Sinus

derlermiş eskiden. Glaucus, Troya'nın yardımına koşan Sarpedon'un yareni ve kuzeni, bir yiğit savaşçı. Adı parlak, ışıltılı ve mavimsi yeşil anlamına gelir; hani bu suları tanımlamak için turkuvaz dediğimiz. Hippolochus'un oğludur. Bellerephon'un torunu.

İşte orada bir yerde, Akdeniz'in o güzel maviliğinde, Glaucus Sinus'un köşesinde, Telmessos'da bekliyordu bizi Comandante. Günleri günlere ekleyerek beklemiştim. Arada bir kendini gösteren güneşe gülümseyerek, soğuğa ve yağmurlara, ve pencerenin ardında kalan fırtınalara aldırmandan düşler kurarak. Kitaplar, notlar, sırt çantası, hazırdım günlerdir kavuşmaya.

Aslında Mart'tan belliydi yazın da yaz öncesi gibi karmaşık rüzgârlarla geçeceği. Olsun diye

geçirmiştım içimden. Yorgundum. Öyle hissediyordum. Anlık kaçışlara vuracaktım kendimi. Alarga satırlar düşecektim not defterime.

Dedim ya hazırdım. Biliyordum. Meltemin dalgalarından sıyrılıp Kızıl Ada'nın dingin sularına bırakacaktım çapayı. Tembel tembel yatacaktım güneşin altında Akdeniz Gözlümlü. Akşamüstü, bangır bangır müzik sesleriyle, gezi tekneleri gelecekti mutlaka. Sonra gürültülerle gideceklerdi. Olsun, aldırmayacaktım. Ortalık ağustos böceklerinin sesine kalacaktı yeniden.

Başka bir sabah, erken saatlerinde günün, çözüp halatları, Göcek'e seyredecektik. Kızıl Ada ve Katrancı Adası'nı iskelemizde, Göcek Adası'nı sancağımızda selamlayarak varacaktık Yassıca'ya. Sonrası bize kalacaktı. Nereyi isterse avara gönlümüz, orada soluklanacaktık. Ama büyük ihtimaldir ki, Bedri Rahmi'yi selamlayacak, Tersane Adası'nda kendimizi sulara bırakacaktık.

Aynı özellikte iki tekne karşılaştığında mavide sancaktan gelene yol verilir. Biliyordum. Sırf daha büyük olduğu için yol hakkını kendinde sanan en azından bir kaptanımsıyla karşılaşacaktım mutlaka. Biliyordum. Kocaman yatlar olacaktı o güzelim koylarda. Kıç halatlarını iki yana açıp bağlamış, benden gayri kimse gelmesin diyen kocaman yatlar. Matahmış gibi, onlara özenip yayılan yelkenliler de olacaktı, muhtemelen kiralık. Birilerinden gürültüler gelecekti. Birileri bize bakacaktı yine, bununla mı gelmişler, ne işleri var, bunlar da kim gibisinden. Olsun, aldırmayacaktım. Teknen evindir olsa olsa kardeşim. Ne kadar büyük, havalı, gösterişli olursan ol, bahçe ortaktır işte bu mavi dünyada; diğerleriyle aynı denize dalarsın ne yapsan da.

Biliyordum. Geceye kalacaktı yine dönüş. Kaçmak için mi meltemin son dalgalarından, öyle mi isterdi gönlümüz, orası meçhul; o da sır kalsın yürek yangınında. Usul usul, ağır yolla süzülecekti beyaz kuş gecenin koynunda. Babadağ'ın üzerinden bize bakan ayın yakamozu gösterecekti yolu. Seyir fenerlerinin ışığı vuracaktı heçin kenarına. Ve mutlaka, ama mutlaka, birbirimize bakacaktık yine; sonsuz bir aşkla, bilmem kaçınıcı defa.

Fotoğraf: Ferruh N. Ayoğlu

Biliyordum. Bir de mutlaka Şövalye Adası'ndan uğurlayacaktık günbatımını. Biraz erken gidip alargada kalacak, doyamayacağımızı bilerek son dakikaya kadar yüzecektik mutlaka. Bırakıp kendini esintinin koynuna, haydi artık gelin der gibi burnunu günbatımına çevirerek çağıracaktı bizi beyaz kuş.

Biliyordum. irili ufaklı tekneler doluşacaktı günbatımına doğru, bazıları aldırmadan diğerlerine, yer kapmaya çalışacaktı manzaranın karşısında ön sıralardan. Hatta, büyük ihtimaldir ki, birisi, belki de aynı konsere bilet aldığımızı sanarak açacaktı müziğin sesini; sevdiği şarkıyı herkes seviyormuş gibi. Olsun, aldırmayacaktım. Pruvada oturup kadehimizi yudumlayarak seyredecektik o muhteşem kızılığ. Kimsenin malı değildi ya günbatımı. Deniz ve rüzgar, çevirse de pruvayı istediği yöne, biz, günbatımına dönecektik yüzümüzü.

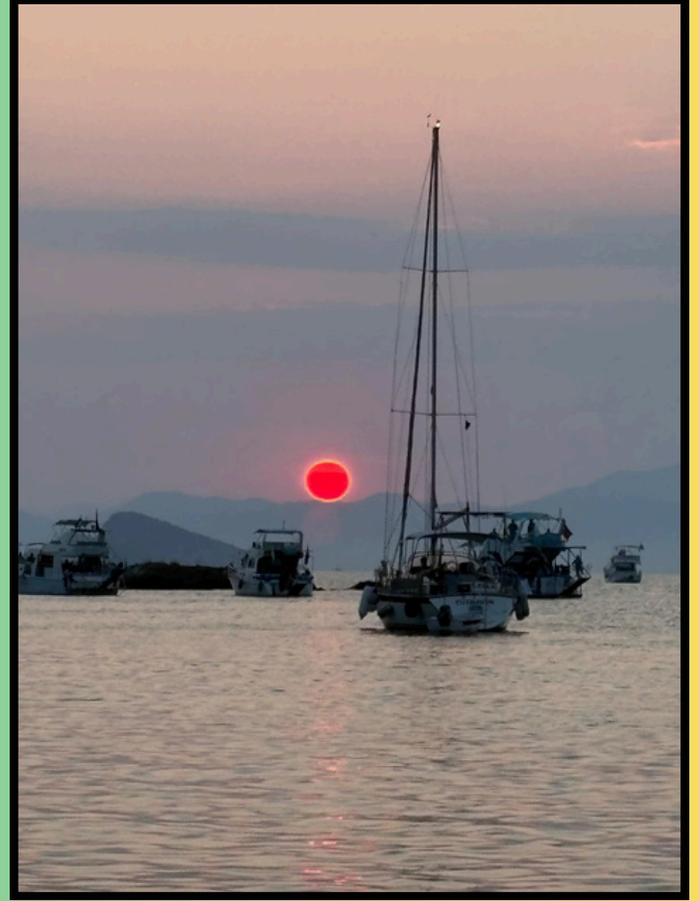
Dedim ya, biliyordum. Hepsi oldu. Biliyordum ama aldırmayacaktım. Aldırmadım.

Sonra, bir yelkenli süzüldü günbatımıyla aramıza.
Usul usul. Ölçüp biçti demir atacağı yeri. Ve güneş,
düşmeye başladı gökyüzünden. Ağır ağır. Kızarılarak
yaklaştıkça denize. Işığa aşık pervane misali.
Yanması gibi pervanenin ışığa koşarken. bir
maviden bir maviye akarken usul usul. Kızıla boyadı
kendini de çevresini de.

Hani gidersin bir yere de yüreğin geldiğin yerde
kalır ya. Ya da gelirsin bir yerden de gittiğin yer de
kalır ya yüreğin. Öyle bir hal işte. Garip bir şey bu.

Güzeldir güz. Kendine ait rüzgarı, kendine ait
renkleri vardır. Kaplar seni. Koynuna alır. Ama ne
çare işte; benim yüreğim yazda kaldı yine.

Yüreğim yazda kaldı dediysem, yanıltmasın. Bazen
mutluluktan kalır insanın yüreği. Ne bileyim, aşktan
kalır, sevdadan kalır insanın yüreği oracıkta.
Hüzünden kalır bazen, özlemekten kalır. Ya da hiç
bitmesin dediğin muhteşem bir anın göz
kırpmasından kalır yüreği insanın kimi zaman.
Bazen de nedensiz. Kalır oracıkta...

Fotoğraf: Ferruh N. Ayoğlu

WEBİNERLERİMİZ DEVAM EDİYOR

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği
Webiner Çalışma Grubu

Türkiye Hane Halkı Araştırması-2023

Dr. Kanuni Keklik

Konuşmacı

**Prof. Dr. Lütfi Saltuk
Demir**

Moderatör

Tarih: 09 Eylül 2025
Saat: 12.30

HASUDER
YouTube Kanalı
youtube.com/c/KanalHASUDER

Halk Sağlığı Uzmanları Derneği
Webiner Çalışma Grubu

Halk Sağlığında Dijital Uygulamalar

**Prof. Dr.
Melih Bulut**
Konuşmacı

**Ecz. Ömrüm
Ergüven**
Konuşmacı

**Doç. Dr.
Dilek Yapar**
Moderatör

Tarih: 23 Eylül 2025
Saat: 12.30

HASUDER
YouTube Kanalı
youtube.com/c/KanalHASUDER

HASUDER BİLGİ NOTLARI, BASIN BİLDİRİLERİ VE RAPORLARI

Derneğimiz tarafından hazırlanan bilgi notlarına, basın bildirimlerine ve raporlara internet sitemizde bulunan “Duyurular” sekmesinden ulaşabilirsiniz

**28 TEMMUZ
DÜNYA HEPATİT GÜNÜ**

“Hepatit: Ortadan Kaldıralım”

28 Temmuz 2025
Bulaşıcı Hastalıklar
Çalışma Grubu

**2025 DÜNYA NÜFUS GÜNÜ'NÜN
ARDINDAN**

1 Ağustos 2025
Toplumsal Cinsiyet, Kadın ve
Üreme Sağlığı
Çalışma Grubu

**29 EYLÜL
DÜNYA KALP GÜNÜ**

29 Eylül 2025
Bulaşıcı Olmayan Hastalıklar
Çalışma Grubu

SAHADAN HABERLER

ŞİMDİ DAHA GÜÇLÜYÜZ...
ŞİMDİ DAHA UMUTLUYUZ...

Yeni görev yerlerine atanan arkadaşlarımızı tebrik ediyor, başarılar diliyoruz.

Fotoğraf: Ferruh N. Ayoğlu

123. Dönem Devlet Hizmeti Yükümlülüğü Kurası, 9 Temmuz 2025

- Uzm.Dr. Gökçe Uğurlu, Şırnak Silopi İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Hatice Saraç, Hatay Yayladağı İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Işıl Öney, Rize Pazar İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. İsmail Çevik, Bingöl Solhan İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Mahmut Talha Uçar, Tekirdağ Saray İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Medine Kocamanoğlu, Osmaniye Kadirli İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Mehtap Kenal, Adıyaman Gölbaşı İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Merve Akın, Van İl Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Mustafa Enes Özden, Kars Kağızman İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Ömer Kalaycı, Manisa Demirci İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Zekiye Karakuş, Zonguldak Devrek İlçe Sağlık Müdürlüğü

Eş/Mazaret Durumu Ataması

- Uzm.Dr. Ayşe Pınar Ayılğan, Bitlis Tatvan İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Berna Büşra Ergin, Tokat Turhal İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Emel Kesikoğlu, İzmir Bayraklı İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Feza Demir, Kahramanmaraş İl Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Ömer Serdil Demir, İstanbul Sultangazi İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Pınar Zehra Davarcı, Edirne İl Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Saniye Bilge Kasapoğlu, Düzce Merkez Toplum Sağlığı Merkezi

SAHADAN HABERLER

ŞİMDİ DAHA GÜÇLÜYÜZ...
ŞİMDİ DAHA UMUTLUYUZ...

Yeni görev yerlerine atanan arkadaşlarımızı tebrik ediyor, başarılar diliyoruz.

Fotoğraf: Ferruh N. Ayoğlu

124. Dönem Devlet Hizmeti Yükümlülüğü Kurası, 4 Eylül 2025

- Uzm.Dr. Aliye Bahar Bülbül Çan, Ardahan Merkez Toplum Sağlığı Merkezi
- Uzm.Dr. Arzum Şahin Koca, Siirt Kurtalan İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Burcu Ecem Uğuz, Şırnak İdil İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Deniz Erdal, İstanbul Sultangazi İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Dilek Tezcan Honca, Ağrı Doğubayazıt İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Elif Işık, İstanbul Bahçelievler İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Elif Nur Duman, Gümüşhane İl Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Ezgi Yücel Taştekin, Burdur Merkez Toplum Sağlığı Merkezi
- Uzm.Dr. Fatih Mehmet Kartal, Kütahya İl Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Ömer Kalaycı, Manisa Demirci İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Zekiye Karakuş, Zonguldak Devrek İlçe Sağlık Müdürlüğü

Eş/Mazaret Durumu Ataması

- Uzm.Dr. Ayşe Pınar Ayılğan, Bitlis Tatvan İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Berna Büşra Ergin, Tokat Turhal İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Emel Kesikoğlu, İzmir Bayraklı İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Feza Demir, Kahramanmaraş İl Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Ömer Serdil Demir, İstanbul Sultangazi İlçe Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Pınar Zehra Davarcı, Edirne İl Sağlık Müdürlüğü
- Uzm.Dr. Saniye Bilge Kasapoğlu, Düzce Merkez Toplum Sağlığı Merkezi

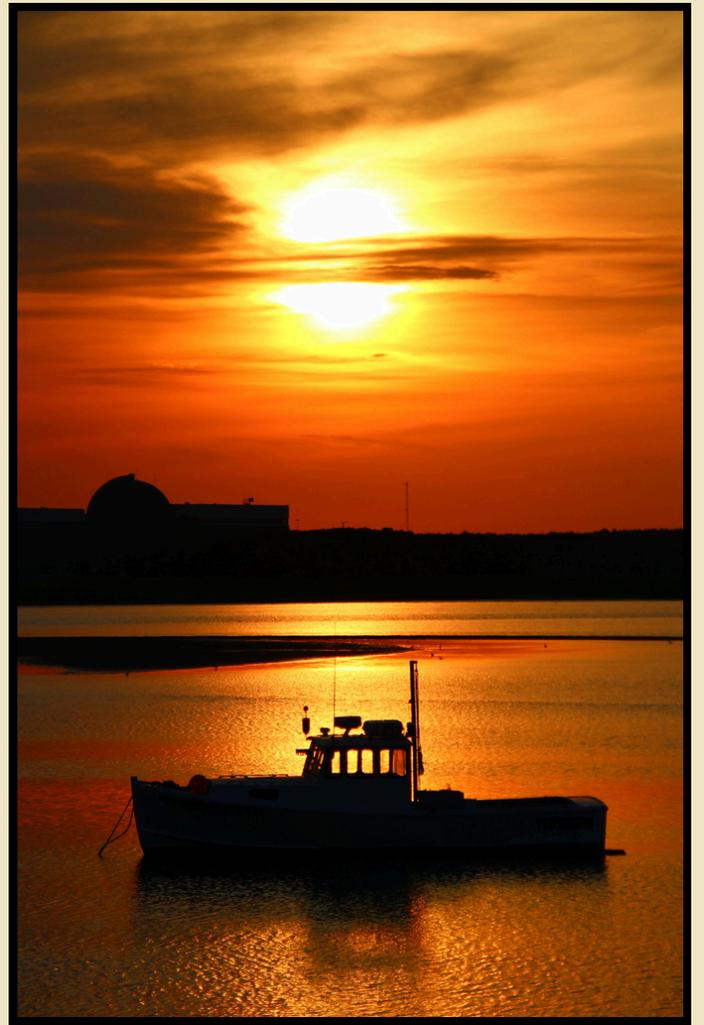
AKADEMİDEN HABERLER

Profesör unvanı alanlar:

- Prof.Dr. Neriman Aydın, Gaziantep Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.
- Prof.Dr. Mehmet Uyar, Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.
- Prof.Dr. Yasemin Durduran, Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.
- Prof. Dr. Vugar Ali Türksöy, Yozgat Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.

Doktor Öğretim Üyesi unvanı alanlar:

- Dr.Öğr.Üyesi İrem Dilaver, Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.
- Dr.Öğr.Üyesi Mehtap Yücel, Necmettin Erbakan Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.
- Dr.Öğr.Üyesi Salih Adil Berktaş, Yozgat Bozok Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.

Fotoğraf: Ferruh N. Ayoğlu

Emekli olanlar:

- Prof. Dr. , Reyhan Uçku, Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.
- Prof.Dr. Levent Akın, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD.

Fotoğraf: Ferruh N. Ayoğlu

*Bir sonraki
sayımızda
buluşmak üzere...*

HASGÜN